

CSILLAGBEREK WALDORF ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

(A Waldorf óvodapedagógiai program (1997) adaptációja)

Készült: 2010. május 31.

Törvényességi rendelkezés miatt módosítva: 2013. augusztus 31.

Gyakorlati alkalmazás során felmerülő változás következtében
módosítva: 2017. május 30.

Óvodaépület váltás következtében módosítva: 2018. szeptember 1.
Felülvizsgálat: 2021.03.26

OM azonosító:
201646

Készítette: Demeter Éva

Intézményvezető

Pedagógiai ideánk

Mélyen azt érezzük, hogy a mára már elszigeteltté vált világunkban jó lehet olyan emberekhez kapcsolódni, akik hasonlóan gondolkodnak, hasonlóan éreznek, hasonlóan tesznek. Mindezt hajlandók is aktívan közreműködni, tevékenyen részt kívánnak venni egy közösség formálásában, alakításában, arculatának, stílusának, attitűdjének megteremtésében. A középpontban a gyermek áll, akit tisztelettel szolgálunk. Minden individualitás egyedi és megismételhetetlen. Ahogy minden ember ujjlenyomata különböző, úgy én-struktúrája is az. Úgy tekintünk a gyermekre, mint aki egy eljövendő állapotot is hordoz rejtett mélységeiben.

Olyan közösség kialakítása a célunk, ahol munkamegosztás van a pedagógusok között, ahol az óvónők közössége, amely egyben az intézmény pedagógiai vezetése is, közösen érez és visel felelősséget az óvoda minden gyermeke iránt. Olyan közösség kialakítása a tervünk, ahol a szülők a feladatok elvállalásával ápolják, éltetik az Óvoda Lényét. Az orientáció nemcsak az elért eredményben rejtőzik, hanem a hozzávezető úton, a törekvésben, a próbálkozásban is. Mindent átít a Waldorf-pedagógia filozófiai háttere, a Rudolf Steiner által a múlt század elején kidolgozott emberismeret, az úgynevezett ANTROPOZÓFIA (Antroposz-szófia <görögül> = az emberre vonatkozó bölcsesség).

A szülők és az óvoda pedagógusai kölcsönösen egyféle együttműködést kell, hogy feljajánljanak egymásnak és elfogadjanak egymástól. Ez az együttműködés természetesen a gyermekre irányul és a gyermek javát keresi. A szülők szervezete, az őket képviselő Szülői Szék megszervezi és koordinálja szülői közösség által elvégzendő feladatokat. A szülők intenzíven részt vesznek az óvoda fenntartásának mindennapi tevékenységében, mind gyakorlati, mind anyagi értelemben. A Waldorf óvoda szociális szervezeti forma, ahol a gyermekekért történik minden, és a felnőttek együttműködnek azért a célért, hogy eredményesen és zavartalanul folyhasson a pedagógiai munka.

A Fenntartó Alapítvány biztosítja a gazdasági feltételeket az óvoda hatékony, zavartalan működésének érdekében. Olyan, mintha a felnőttek közössége védőhálót szőne a gyermekek köré, kezét kézbe öltve. A gyermeket azon az úton kell vezetnünk, ahol a belső erőit kifejtve a leghatékonyabbá tud válni. Lehetőséget kell teremtenünk, hogy elhamarkodottság nélkül, egyéni érettsége és szükségletei szerint fejlődjön testi-lelki-szellemi erejében.

Igyekszünk hozzásegíteni a gyermekeket a nyitottság elsajátításához, a másság elfogadásához, a természet értő szemléletéhez, utat nyitva most még csak mesei szinten a majdani globális szemléletmódja előtt.

Fő cél a szeretetteljes együttélés, melyben elvárások helyett érzelmi biztonságot, védettséget nyújtunk a gyermekeknek. Megteremtve a lehetőségét annak, hogy fejlődési útjukon egészségesen haladva testileg ép, lelkileg szabad, szellemileg kreatív emberek bontakozhassanak ki, segítők jelenlétünkkel támogatva őket.

Hitvallásunk

A gyermeknevelésre úgy tekintünk, mint művészeti folyamatra – ezt lehet hitvallásunknak is nevezni. Tisztelni a gyermekek emberi méltóságát úgy, hogy nem szabályokat és tilalmakat állítunk nekik, hanem művészi erővel áthatott együttélést kínálunk. Az által nevelünk, hogy nyitott megfigyeléssel, előítélet nélkül, a gyermekek szükségleteiből fakadó kéréseket megértjük. A pedagógiai, fejlesztő munkánk alapelve megkívánja, hogy szeretetteljes mintaképül szolgáló tevékenységeket mutassunk. A gyermekek testi, lelki, szellemi sokoldalú fejlesztésében, fejlődésében egyéni érettségük, szükségleteik szerint kívánjuk kísérni őket. A cselekvés, az érzés és a gondolkodás fejlődésében tapintatos vezetéssel igyekszünk elkerülni a túlterhelést, az idő előtti absztrakt, verbális, és intellektuális behatásokat. Elvárások helyett érzelmi biztonságot, védettséget szeretnénk nyújtani. Ölelő karrá kívánunk lenni, mint egy védelmező burok, ami érzelmi biztonságot ad. Olyan kereteket, ritmusokat szeretnénk közvetíteni, ami áttekinthetővé teszi a gyermekek számára a világot.

A Waldorf-pedagógia az emberben élő szellemi individualitást a világban élő szellemiséghez óhajtja elvezetni.

Az első hét évünk a legfontosabb, meghatározó egész életünk számára. Amit az első hét évben végig csinálunk, az egész életünkbe beleáramlik.

Szent-Gály Kata: Szeretnék

*„Csak egy parányi méccsé lenni,
mely bevilágít egy szobát.
Csak egy szál deszka-híddá lenni,
mely szakadékon ível át.
Csak egy kanálka mézzé lenni,
legyen az élet édesebb.
Csak egy segítő kézzé lenni,
mely teszi azt, amit tehet.”*

Az óvoda adatai:

Hivatalos megnevezése: Csillagberek Waldorf Óvoda
Címe: 1042 Budapest, Árpád Út 161-163.

Fenntartó: Csillagberek Waldorf Alapítvány
Cím: 1042 Budapest Árpád Út 161-163.
Nyilvántartási szám: 14. Pk. 60 344/2010.

Alapító: Csillagberek Waldorf Alapítvány
Címe: 1042 Budapest Árpád Út 161-163.
Nyilvántartási szám: 14. Pk. 60 344/2010.

Alapító okirat kelte: 2010. június 21.
Óvodaépület váltás miatt új
Alapító okirat kelte: 2018. május 24.

Működési engedélyt kiadó szervezet neve: Budapest Főváros Kormányhivatala

Működési engedély száma: BPB/012/04990-4/2013.

Tartalomjegyzék

AZ ÓVODA JELLEGE, BEMUTATÁSA	7
Az óvoda személyi feltételei	7
Óvodapedagógusok	7
Dajka	7
Gyermekek	7
Szülők, nagyszülők	7
Fenntartó	8
BEVEZETŐ	9
WALDORF-PEDAGÓGIÁNK EMBERKÉPE, GYERMEKKÉPE, ÓVODAKÉPE	10
Óvodakép	10
ÓVODÁNK NEVELÉSI CÉLJA, FELADATAI	11
Célja	11
Feladatai	11
A kisgyerek, mint a világra nyitott érzékszerv	11
Érzékszervi nevelés	11
Egészséges életmód alakítása	12
Mindennapi mozgás	12
Környezettudatos nevelés	12
Érzelmi nevelés és a szocializáció	13
Szocializáció	13
Tehetséggondozás	13
Anyanyelvi-, értelmi nevelés	14
Erkölcsei nevelés	14
RITMUSOK ÓVODÁNKBAN	16
Ünnepek ritmusa	16
A hét ritmusa	18
A nap ritmusa	19
Nyitva tartás, szünidők	20
Pedagógiai feltételek	21
Személyi feltételek	21
Jogi és gazdasági feltételek	22
Szünetek:	22
WALDORF ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI	22
Háztartási, kerti munkák, kézművesség	22
Mese, bábozás, babázás	24
Zene, ének, vers	26
Ritmikus játék, Reigen	27
Euritmia	28
Képkalkotás és formázás	29
Hétfő: Rajzolás	29
Kedd: Gyapjúkép készítés	29

Szerda: Gyurmázás, plasztikus formázás	30
Csütörtök: A sütés, mint formálási tevékenység	30
Péntek: Festés	30
Szabad játék	31
A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS - AZ ÓVODÁSKOR SAJÁTOS KÉPESSÉGEI	32
Utánzás, játék, fantázia	32
A játék, szabad játék	33
A fantázia	34
Utánzás és játék fejlődési szakaszai kisgyerekkorban	34
A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	35
Iskolaérettség	35
Fizikai, testi változások a legszembetűnőbb jelei az iskolaérettségnek:	35
Szociális viselkedésében is fejlődés tapasztalható:	35
Alkotó tevékenységeiben is megfigyelhetjük az érettség jeleit:	35
Érzelmi élete is összetettebbé válik:	35
Gondolkodásában is új tartalmak jelennek meg:	36
PROGRAMUNK FELTÉTELRENDSZERE	36
Személyi feltételek	36
ÓVODAPEDAGÓGUSAINK FELADATAI:	36
Tárgyi feltételek	36
ÓVODÁNK KAPCSOLATRENDSZERE	37
1. Belső kapcsolatok	37
Kuratórium	37
Szülői Szék	37
Óvoda Szék	37
2. Hagyományaink:	38
3. Külső kapcsolataink:	38
GYERMEKVÉDELEM	39
ELLENŐRZÉSI, ÉRTÉKELÉSI ALAPELVEK	40
Tervezés és visszatekintés	40
Gyermekmegfigyelés, gyermekmegbeszélés	40
Konferencia	41
ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK	41
SZAKIRODALOM	43
1. SZÁMÚ MELLÉKLET	44
2. SZÁMÚ MELLÉKLET	48
3. SZÁMÚ MELLÉKLET	51
4. SZÁMÚ MELLÉKLET	53

AZ ÓVODA JELLEGE, BEMUTATÁSA

A Csillagberek óvodát néhány elhívatott család keltette életre: feltett szándékuk, hogy a Waldorf pedagógia céljai egyre bővülő körben legyenek ismertek: szívügyük, hogy a pedagógia gyakorlata minél több család mindennapjait tegye teljesebbé.

A Csillagberek Waldorf Alapítvány 2010. nyarán, Újpesten egy bérelt családi házban lelt az óvoda fizikai otthonára. 2018. nyarán új épületbe költözött az Óvodánk, amely tágasabb, nagyobb zöld felülettel rendelkezik

Az óvoda személyi feltételei

Óvodapedagógusok

Két felsőfokú óvodapedagógusi végzettségű és Waldorf-óvodapedagógiai diplomával rendelkező, főállású óvodapedagógus alkotja az Óvónői Kollégiumot. Valamint a pedagógus végzettségű dajka.

Dajka

Főállású pedagógus végzettségű dajka segíti a pedagógiai munkánkat.

Gyermekek

Óvodánk egy csoportos, a felvehető gyermekek létszáma 25. Csoportunkba 3 és fél éves kortól fogadjuk a gyerekeket 7 éves korig. Az összetétel kialakításánál igyekszünk figyelembe venni a nemek, a temperamentumok, az életkor arányos eloszlását. Elsősorban a környező kerületekből, Újpest és vonzaskörzetéből várjuk a családok érkezését.

Szülők, nagyszülők

Az óvoda fenntartása a családokra is hárul. Az óvoda kialakítása, megteremtése, felújítása, karbantartása a szülők, a nagyszülők összefogásának eredménye. A mindenkori szülői és óvónői közösség feladata ápolni azt a „lényt”, ami táplálja az óvodát. Az óvodára, mint lényre tekinteni, mint élő organizmusra, amit gondozni kell, figyelemmel, törődéssel ápolni, nem megszokott dolog, mégis ettől eleve, lüktetővé, folyamatosan változóvá válik a közösség.

Az óvoda teljes mértékben támaszkodik a családok munkájára, tehetségére, tudására. Az óvoda szépítése során számítunk a kétkézi, javító, rendező, takarító felajánlásokra. Az óvoda tisztán tartását, a nagytakarításokat, bevásárlásokat is a gondos szülők intézik. Vállalásaik tevékeny részesévé teszik őket a csoport életében.

Aktív, kreatív ötleteikkel gazdagíthatják az ünnepek előkészítését, megélését.

Közös élményeink, munkáink összegzésére havonta kerül sor, egy-egy szülői est formájában, ahol lehetőség kínálkozik a pedagógiai munka megbeszélésére is.

Fenntartó

Az óvodát fenntartó alapítvány- a Csillagberek Waldorf Alapítvány - kuratóriumával szoros kapcsolat ápolása szükséges. Évente legalább egy alkalommal az óvodában folyó munkáról a pedagógusok beszámolót tartanak.

BEVEZETŐ

A mi óvodánk az ember belső lényét és fejlődését helyezi központba. A Waldorf-pedagógia filozófiai háttere a Rudolf Steiner által kidolgozott emberismeret, az antropozófia. (Antroposz-szófia= emberre vonatkozó bölcsesség, görögül).

Az antropozófia hatással volt a gyógypedagógiára, az orvostudományra, a művészetekre, a mezőgazdaságra, és más életterületekre is.

Az első Waldorf-óvodák megnyitására - a Waldorf-iskolák 1919-es megalapozását követően- 1926 körül került sor.

Ma már több ezer Waldorf-óvodai csoport működik világszerte. Szakmai és hivatalos központjuk a Stockholmban székelő, Waldorf Óvodák Nemzetközi Szövetsége (IASWECE), mely részt vesz a Waldorf-óvodapedagógiát érintő kutatásokban, rendezvényeken, valamint képzési és kiadói tevékenységekben is. Helyi, regionális, országos és nemzetközi szinten rendszeresen együttműködünk más Waldorf-óvodapedagógusokkal.

Az a mi célunk, hogy az Ideát minél elevebben, magunk szűrőjén átengedve, érlelve, ízlelgetve magunkban a pedagógia sajátosságait követve, igazodva az egyetemes koncepcióhoz saját arculatúvá tegyük, egy Újpesti Waldorf Óvodává.

*„Egész világ nem a mi birtokunk,
Amennyit a szív felfoghat magába,
Sajátunknak csak annyit mondhatunk.”*

Vörösmarty Mihály: A merengőhöz

WALDORF-PEDAGÓGIÁNK EMBERKÉPE, GYERMEKKÉPE, ÓVODAKÉPE

Minden ember egyetlen és egyszeri, különbözik a földkereken élő többi egyéntől. Az egyén Én struktúrája megismételhetetlen, rejtélyes, megközelíthetetlen.

Az embert azon az úton kell vezetnünk, ahol a belső erőit kifejtve a leghatékonyabbá tud lenni. Lehetőséget kell teremtenünk, hogy elhamarkodottság nélkül, egyéni érettsége és szükségletei szerint fejlődjön testi-lelki-szellemi erejében.

Igyekszünk hozzásegíteni a gyermekeket a nyitottság elsajátításához, a másság elfogadásához, a természet értő szemléletéhez, utat nyitva most még csak mesei szinten a majdani globális szemléletmódja előtt.

Fő cél a szeretetteljes együttélés, melyben elvárások helyett érzelmi biztonságot, védettséget nyújtunk a gyermekeknek. Megteremtve a lehetőségét annak, hogy fejlődési útjukon egészségesen haladva testileg ép, lelkileg szabad, szellemileg kreatív emberek bontakozhassanak ki, jelenléttel támogatva őket.

Óvodakép

Életünk tele van kapukkal, a születés kapuján át megérkeztek a földi világba a gyermekek, melyben óvtuk, ringattuk, ápoltuk őket, a családok növesztgették. Az óvodába lépéskor életük újabb kapujához érkeznek, ezt a küszöböt egyedül kell átlépniük. Egy kéz már elengedte, egy másik pedig ölelőn várja őket. A mi Waldorf óvodánk olyan képet ápol, ahol az anyai gondoskodást tudatosan tartjuk melegen, ahol az óvoda szociális anyaöl kíván lenni, érzelmi biztonságot adva testápolásban, öltöztetésben, gondoskodásban, nemcsak fizikai szükségleteiben, hanem a lelkét és szellemét is ápolva a gyermekeknek.

A Waldorf pedagógia az emberben élő szellemi individualitást a világban élő szellemisséghez óhajtja elvezetni.

Tulajdonképpen az első hét év a legfontosabb az egész életünk számára. Amit az első hét évben végig csinálunk, az egész életünkbe beleáramlik.

*„Isteni fény,
Krisztusi nap.
Fűtsd át szívünket,
Világosítsd meg elménket,
Hogy jó legyen mindaz,
Amit szívünk mélyéből,
Amit elménkből,
Céltudatosan tenni akarunk”*

Rudolf Steiner

ÓVODÁNK NEVELÉSI CÉLJA, FELADATAI

Célja

A gyermekek belső világának védelme, ápolása és erősítése annak érdekében, hogy testileg egészséges, lelkiekben szabad és szellemileg alkotó legyen, képessé váljon arra, hogy környezetét emberségesebbé tegye.

Feladatai

A kisgyerekek, mint a világra nyitott érzékszerv

A kisgyermekre úgy tekintünk, hogy rejtett mélységeiben egy jövőbeni állapotot tükröz. Egy életerős mag, mely a jövő csíráját hordozza. A pedagógusok feladata, hogy ezt a jelenséget a gyerekekben felfedezzék, megismerjék, ápolják.

„Minden ember drágakőnek születik, s az évek csiszolják gyémánttá.”

Érzékszervi nevelés

A kisgyermek érzékleteiben él, minden, ami a környezetében történik, akarva akaratlanul hatást fejt ki rá. A látás, hallás, tapintás, ízlelés, szaglás benyomásai töltik ki belső világát, ezek vezetnek és irányítják a tapasztaló, megismerő tevékenységében. Ezen túlmenően a többi érzéklet, a nagy fontosságú egyensúlyérzékelés, vagy a saját mozgásokat visszajelző kinezetikus érzékelés.

A gyermek azonban nem csak a fizikai világot érzékeli, hanem a pszichikus világot is, elsősorban a számára fontos másik ember rezgéseit veszi fel, az anyáét, az apáét, a testvérekéét, az óvó- védő pedagógusét.

A Waldorf pedagógia szerint a gyermek nem csak kommunikatív és metakommunikatív jelzésekben fogja fel a másik ember pszichikus állapotát, realitását, hanem mintegy közvetlenül is. Átélt - ha nem is tudatosan – olyan gondolatokat és érzelmeket, melyet a környezetében élő, számára fontos személyek gondolnak, éreznek.

Az első években még nagyon közel áll egymáshoz a testi és a lelki fejlődés. Egy ingerek által gazdag, sok érzékszervet igénybe vevő környezet előhívja a gyermek belső aktivitását, erősíti a tevékenységekben, mozgásában.

Fontos nagyon, hogy a gyermeknek elég ideje legyen arra, hogy a saját tempója szerint tudja felfedezni a világot, feldolgozni a tapasztalataiból származó élményeket és elsajátítani a sokféle minőséget, különbözőségeket mindegyik érzékszerv területén. A kisgyermeket környező felnőttvilág felelőssége és feladata, hogy biztosítsa az ösztönző fizikális, pszichés környezetet, és hogy ne csapják be érzékleteiben.

Javasoljuk a természetes anyagú, félkész játékokat, melyeket a gyerekek egészítenek ki a fantáziájukkal a játékaik során, szemben a műanyag játékokkal, ahol a felületi és fajsúly

viszonyokat tévesen érzékelik. Lehetőséget teremtünk arra, hogy megtapasztalják, hogy a kő nehéz, a fa sima vagy szálkás, a fém hideg, hűvösen sima, sűrű.

Mindezen felül, nekünk nevelőknek megfelelő belső tartalmakkal, érzelmekkel, gondolatokkal kell a gyermekek közé lépnünk.

Egészséges életmód alakítása

A Waldorf óvodapedagógián alapuló nevelési feladatunk a későbbi egészséges életvitelt kívánja megalapozni, e tevékenység eredményei ennek megfelelően csak a későbbi életszakaszokban mutatkoznak meg.

Az óvodapedagógus minden egyes gyermeket tisztelettel tanulmányoz, hiszen sokrétű emberi természettel találkozunk. Megfigyeli, mire van szüksége, s ezek nemcsak szóbeli, hanem fizikai és lelki megnyilvánulások is, mint a test melegen tartása, egészség-betegség jelei, tudati fejlődés mozzanatai. Ez a megfigyelés teljes odaadást kíván, amely ítélet- és előítélet-mentes. Nem enged a feltörő kritikának, olyan szeretetteljes együttélést vállal a gyerekekkel, ahol együtt legyőzve a nehézségeket megőrizhető marad a gyermek emberi méltósága.

Az egészségnevelési program keretében élhető, befogadható kerti-udvari környezetet alakítunk ki, biztosítva a lehetőséget a természetben történő változások megfigyelésére, tevékeny megélésére. Kertgondozás, ápolás, rendezés, kertészkedés folyamán a folyamatokat, az évkör változásait saját tapasztalataik alapján, érzékszervi neveléssel szervesen együtt gazdagodva élhetik át a gyermekek. A gyermekek az állatvilág életét figyelve, közvetlen kapcsolatot ápolnak az óvoda élővilágával. Aktív, cselekvő részesei a gyermekek, a családok a gyümölcs betakarítás, szüreten való részvétel lehetőségének biztosítása, megszervezése révén.

Mindennapi mozgás

A természetes mozgásformákat előnyben részesítve - kúszás, csúszás, mászás, ugrás, futás, szökdelés, fél lábon ugrálás, fára mászás, függeszkedés, gurulás - mindennap időjárástól függetlenül az udvaron szabad mozgásformák gyakorlását tesszük lehetővé. Hetente egy alkalommal az euritmia mozgásművészetét alkalmazva, szép mozdulatokat átélve mozgás gyakorlatokat végzünk, képzett szakember vezetésével. (lásd 24. oldal)

Környezettudatos nevelés

Környezettudatos életmód kialakításának megalapozása a szelektív hulladékgyűjtés elmélyítésével, napi gyakorlatba ültetésével lehetséges az óvodánkban. A visszaforgatható szerves hulladék hasznosítása során a komposztálási folyamatban való aktív tevékenységgel szokások, elemi szükségletek kialakítása valósul meg. Az energiával való takarékos bánásmód, játékos formába épül be a gyermekekbe. A vegyszermentes takarítással nem terheljük feleslegesen a környezetünket. A gyermekekkel közösen végzett takarítások, ápolások során megismerkedhetnek a méhviasszal, padlókezeléssel. Lehetőség szerint a táplálkozásunk alapanyagai is vegyszermentes gazdaságokból kerülnek ki. Segítve a kistermelőket, illetve a szállítások, rendelések összefogással történő beszerzés során költség-hatékonyra is törekszünk.

Érzelmi nevelés és a szocializáció

A cselekvés, az érzés, a gondolkodás fejlődésében figyelmes, tapintatos vezetéssel segíti az óvodapedagógus a gyermekek érzelmi életének alakulását, védve a gyermek saját érésének és kibontakozásának tempóját. Ott ajánlunk segítséget, ahol a gyerek éppen tart, és az óvodapedagógus megvárja, míg a gyermek önállóan találja meg a következő lépést.

Az óvodapedagógus tudatában van annak, hogy minden érzékelés kihív a gyermekből egy belső gesztust, megmozdulást, amit majd annak átélése után képszerű, álmhoz hasonló szemléletben dolgoz fel. A külső, nevelő által gyakorolt vezetést a gyermeki személyiség belső vezéreltsége helyettesíti, amely vezetés alapot képez a szabad önismeret által meghatározott közösségi élethez.

Szocializáció

A tárgyi, a szokásbeli, az érzelmi és a tartalmi környezet bölcsője kell, hogy legyen a gyermek fejlődésének, játékának és tanulásának. Waldorf óvodánk minden apró mozzanatával a kisgyermek életformáját igyekszik szolgálni. Jó minőségű táplálékot ad a gyermek testének, lelkének, egész személyiségének.

Az anyai gondoskodást az óvodapedagógus tudatosan vállalja magára, mivel ez nevelő tevékenységének, a gyerekekkel való kapcsolatának meghatározó része. E tevékenység közben folyamatosan tájékozódhat a gyermek állapotáról, testi és lelki közérzetéről. Kis rítusok alakulhatnak ki a szokásos teendők körül. A kisgyermek fejlődése során egyre önállóbban látja el saját szükségleteit, majd a nevelői mintát követve ő is felajánlja a segítségét a kicsiknek.

A családi kapcsolat az egész csoportot átöleli. Pedagógiánk az érzelmi biztonság fontosságát hangsúlyozza a kisgyerekek pszichikus és mentális fejlődésében.

Ezt az érzelmi biztonságot elsősorban a családnak kell megadnia, de szerves folytatásként lép be az óvoda, a gyermeket fogadó intézmény a helyükbe. Az anyát követve egyfajta fészek, bölcső, anyaööl kíván lenni.

Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek, családok előfordulása esetén a szociális anyaöl megteremtése még fokozottabban van jelen, biztosítva ezzel a családi nevelés esetleges hiányosságait.

Fontos, hogy az óvodapedagógusok és a szülők, a családok között kialakuljon egy hatékony, mindennapokat átszövő párbeszéd. Ahol egy közös szálát találva, kart karba öltve a gyermekek lelki és testi egészségét szem előtt tartva egy gombolyagot görgetünk.

Tehetséggondozás

Minden gyermek egy csoda. Egy zárt kis dió, amit fel kell törni, meg kell fejteni. Egyéniségét ki kell bontani. Értékeit felszínre hozni, azokat megerősíteni. Egyéni figyelemmel, törődéssel. Személyre szabott bánásmóddal. Minden gyermekhez más úton lehet odatalálni, máshogyan kell megszólítani. Érzelmi szálát ápolva kibontani a benne rejlő tehetség csíráját.

Anyanyelvi-, értelmi nevelés

Waldorf óvodánk áttekinthetővé teszi a mindennapi cselekvések világát a gyermek körül. A gyermek látja a felnőtt tevékenységében, hogy mi miből lesz, folyamatában élheti meg a történeteket (kenyér a búzából, baba a fadarabból) így a későbbi életkorokban is otthonosan mozog az őt körülvevő világban, s nem lép fel áthatolhatatlan, elidegenítő érzés.

Óvni szeretnénk a gyermekkort, hogy a gyermek csak lassan ébredjen fel a kreatív, erőket felszabadító, képekkel dús gyermeki álmvilágból. Ennek az a célja, hogy az ébredés után viszont valóban önállóan, biztosan, erőteljesen, éberrel tudjon élni a világban.

A Waldorf-nevelés a gyerek individuális fejlődését differenciált módon segíti, és módot nyújt lényének a közösségben való kibontakoztatására is. Lehetőséget ad valódi közösség létrehozására, melyben minden gyermeki személyiségre szükség van. Azáltal, hogy mindenkinek van szerepe, mindenkire szükség van, az élmény és a szolidaritás érzése végig kíséri őket kibontakozó életük során.

Erkölcsei nevelés

A kisgyermek nyitottsága, érzékenysége, spontán „vallásossága” lehetővé teszi, hogy finoman egy képet szőjünk eléjük, a keresztény kultúrkör hagyományaiból, szokásaiból. A mindennapokat átható hálaénekek – étkezésnél -, imák, fohászok - a nap köszöntésénél-segítenek kapcsolatot ápolni a természet csodáival és az egyetemes emberi értékekkel. A mindennapi mesemondás során erkölcsi tartalmakkal gazdagon fűszerezett alkotások formálják, alakítják, gazdagítják gyermeki lelkületüket.

Óvodánk csoportja életkorilag szándékosan mintegy egyharmad-egyharmad arányban foglalja magában a három óvodai korosztályt, egyes életkorú csoportként. Ezzel egyrészt nem törjük meg a család természetes közegét (testvérek), másrészt a felnőtt és kisgyermek között a nagyobb gyerekekben kitűnő közvetítőket találunk, akik a csoport szokásait, ritmusát, napirendjét, illetve a közösségi élet szabályait, hagyományait, mint értékeket is átörökítik évről-évre az utánuk következőknek. Ez a fajta csoportszerkezet a gyermekek összetartozási élményét is pozitívan befolyásolja, illetve a közösségi nevelés legtermészetesebb közege.

Waldorf óvodapedagógiánk ebben az életkorban mellőzni szeretné:

- A példakép és tapasztalati tartalmak hiányát.
- Az idő előtti, túl korai fejlesztést.
- A tevékenységekben vagy más módon megnyilvánuló egyoldalúságot.
- A gyerekeket körülvevő, s rájuk ható idegességet, hajszoltságot, - ebből fakadóan – a kezdeményezési kedv hiányát.
- A beteg példák követését, s ez által a nem egészséges testi-lelki diszpozíciók megtanulását.
- Az elidegenedést, a természeti és az emberi világ, az ember és ember közötti kapcsolatok átláthatatlanságát.
- A magányosságot, ha a gyermek a belső élményét nem oszthatja meg mással.

*„Egy homokszemben lásd meg a világot.
Egy vadvirágban a fénylő eget.
Egy órában az örökkévalóságot.
S tartsd kezében a végtelent.” Blake*

RITMUSOK ÓVODÁNKBAN

„Van egy nagy, mégis egészen hétköznapi titok.

Mindenkinek része van benne, mindenki ismeri, de csak kevesen gondolkodnak el rajta.

A legtöbb ember tudomásul veszi, csöppet sem csodálkozik rajta.

Ez a titok az idő. Van naptár, van óra, hogy mérje, de ez mit sem jelent, hiszen mindenki tudja, egy-egy óra néha egészen örökkévalóságnak tetszhetik, el is suhanhat, akár egy pillanat, attól függ, mit élünk meg abban az órában. Mert idő élet. Az élet pedig a szívünkben lakik.”

Michael Ende: Momo

A kisgyermek saját testi ritmusai csak lassan válnak rendszeressé.

A Waldorf óvodapedagógia ezt a folyamatot úgy segíti elő, hogy a gyerek életét mindig ismétlődő, rendszeresen visszatérő időbeosztással tagolja. Általában három év telik el az óvoda kezdete és az óvodáskor vége között. Elfogadott tény a vegyes életkorú csoportban, hogy minden gyerek máshol tart a fejlődésben, ezért tudásuk és képességeik nem lehetnek egyformák. Az óvodapedagógusból sugárzó felfogásból biztatást érezhet mindenki a maga számára, ahhoz, hogy mindenhez van elég idő, és mindennek eljön az ideje.

A Waldorf óvoda tudatosan él a ritmikus ismétlés én- erősítő, szorongásoldó hatásával.

A témakörök, tevékenységek, művészeti foglalkozások, munkák, ételek, mesék, verses-dalos ritmikus játékok visszatérnek évi, havi, heti, napi ritmusokban.

Egészséges változásban élhetik át a gyerekek az elfeledésből lassan felmerülő felismerést, az örömteljes várakozás szakaszainak a végén a beteljesülést.

Ünnepek ritmusa

Az évkör ünnepei állandó ismétlődéssel térnek vissza, a természet évszakonkénti változásaival és az ezzel összefüggő emberi munkákkal.

Rudolf Steiner szerint az ünnepek az év és az élet forduló- és csomópontjai, amelyek a világmindenség szellemiségével kapcsolhatják össze az embert. Megállóhelyek, csúcspontok a hétköznapi taposómalmában, ahol érdemes elidőzni, ahova érdemes felkapaszkodni.

A természet szüntelen körforgásban, az évszakok változásában – tavaszi megújulásban, nyári fényben, őszi érettségben, téli álomban – éli ritmusát.

Minden a ki- és belégzés ritmusát követi és megszabja az ember életét és munkáját.

A Waldorf pedagógia felfogása szerint alvás és ébrenlét, nyár és tél, a kilégzés és a belégzés nagyon hasonló, egymást imitáló ritmusok, melyeknek az ember lényére gyakorolt hatását nem hagyhatjuk figyelmen kívül a nevelés folyamatában sem.

- A tavasz és a nyár: kitágulás – kilégzés, a megnyilvánulás, a keletkezett élet évszaka. A Föld ereje megmutatkozik: rügyfakadás, növekedés, virágzás időszakát éljük.
- Az őszi és a téli időszak ellenkező előjelű: befelé fordulás, koncentráció, a Föld ereje is, így a növények is visszahúzódnak.

A Waldorf óvodában ünneptől-ünnepig ezekkel a ritmusokkal összhangban próbál élni óvodapedagógus és gyermek. Születésnapokon és az év ünnepein nemcsak személyes élményt élhet meg a gyermek, sokkal többet: a közösen emberit.

Az ünnepek megformálását bizonyos tradíciók segítik. Részben ősi, népi hagyományokhoz kapcsolódó természetvallásos megértésből, részben keresztény szokásokból, részben pedig átélhető képekből állnak.

Mivel a gyermek koránál fogva még nem értheti közvetlenül az ünnepek belső tartalmát, ezért az óvodapedagógusok felelőssége ezeket a tartalmakat érzékekkel felfogható, átélhető formába önteni számára.

Az ünnepek megjelenítése minden évben új, személyes viszonyt kíván az óvodapedagógustól az ünnepek időtálló tartalmával és a jelképekkel. Ezekkel a jelképekkel akarja körbevenni őt a hétköznapi életben, így téve élővé.

A csoportszobában tükröződnie kell az adott évszak hangulatának és az évkörön belüli ünnep jellegzetességeinek. Ez megjelenhet:

- Képválasztásban, szimbólumokban (egy-egy képzőművészeti alkotás reprodukciója képeslapnyi nagyságban).
- Virág vagy termés díszekben.
- Használatban lévő anyagok, terítők színeiben.

Mindezek helye lehet az ún. Évszakasztal, amely a gyertya helye is.

Az óvodapedagógustól függően ez nagyon élő és élményt keltő sarok lehet a gyermek számára, ahol nap, mint nap találkoznak a mesevilággal is, ünnepek tartalmával, a szertartások áhítatával, közös együttlétek emlékeivel, élményeivel.

Pl.: ősszel itt bujkálnak a törpék, advent idején ez a betlehemes figurák, jászol helye, tavasszal tündérek jelenhetnek meg.

A természet átélésében nem elég visszafordulni a természethez. Pontosan meg kell figyelni jelenségeit, elmélyülni bennük.

A gyerekekkel való eleven kapcsolatában az óvodapedagógusnak lehetősége van a gyerektől tanulni, felfedezni az ismert világot, úgy, mintha sose látta volna.

Az ünnepeknek akkor van értelmük, ha azok nem üressé vált formák, hanem megszületik az emberben az ünnepet teremtő erő. Ez az erő éltet a hétköznapiok készülődésében.

Ez a folyamat tevékeny, mégis türelmes várakozással teli.

Az ünnep eljön, és ragyogó fényével bevilágítja a környezetét.

Minél hosszabb a ritmus, minél tovább kell várni amíg, visszatér egy olyan jeles nap, mint pl. a gyermek születésnapja, amit az óvoda társaival ünnepelhet meg, annál nagyobb érzelmi töltéssel éli meg a várakozást, beteljesülést, majd a rá való emlékezést.

Havonta egy-két ünnep tartalmával találkoznak a gyerekek:

- A gyermekek születésnapja.
- Aratás - Betakarítás - Hálaadás - Közös ebéd.
- Szent Mihály időszaka - Bátorság próba.
- Szent Márton időszaka.
- Advent - Szent Miklós.
- Vízkereszt - Három Királyok időszaka.
- Farsang.
- A tavasz kezdő napja - Ünnepi virágültetés.
- Húsvét – Tojáskeresés.
- Mennybemenetel.
- Pünkösöd.
- Szent János időszak - Nyár ünnepe.

A hét ritmusa

Egy-egy időszak ünneppel fejeződik be a Waldorf óvodában, amelyre hosszabb ideig készül a csoport. A heti és mindennapi tevékenységekben bekövetkező enyhe változásokból lehet érzékelni azt, hogy az ünnep közeledik.

Az óvoda berendezése, színei, virág-növény díszei az évszakasztalon. A választott mesék, versek és dalok tartalma, a tevékenységek és munkák jellege, együtt tükrözi a kisgyermeknek az ő érzékelhető szintjén, hogy milyen időszakban él. A hét napjaihoz kötődő, mindig visszatérő azonosságok tagolják a hetet érzékletesen.

Az óvodapedagógus ezeket a változásokat tudatosan úgy alakítja, hogy művészeti tevékenységek heti ritmusában fel lehessen fedezni az adott időszakot.

Például:

- Lámpás a gyermek saját festményéből.
- Különböző formájú, fajtájú sütemények.
- Betlehemes tál figurái méhviaszból.
- Angyalok, nyuszik, galambok gyapjából.

Évi, havi, heti ritmusok az étrendben is megjelennek.

Havi változásban mindig idényjellegű zöldségek, gyümölcsök szolgálnak táplálékkul.

A hét napjait pedig a feldolgozott gabonafajták különböztetik meg.

Heti rend az óvodában:

- Hétfő: rizs.
- Kedd: árpa.
- Szerda: köles.
- Csütörtök: rozs.
- Péntek: zab.

Hétvégén a családban:

- Szombat: kukorica.
- Vasárnap: búza.

A nap ritmusa

A kisgyerek igényli az ismert és áttekinthető ismétlődésekkel tagolt időrendet. A Waldorf – pedagógia, úgy tagolja a gyermek napját, hogy a koncentráltabb tevékenységek után mindig egy szabadabb következik. Ezáltal ritmusa lesz a napnak, mint ahogy a lélegzésnél a ki- és belégzés váltakozik. Így lesz képes a gyermek egészségesebben élni, mélyebben aludni, sőt egészségesebben lélegezni is fizikailag.

Napi ritmus

7.00 Az óvodapedagógusok közösen kezdik a napot, előkészítik a tevékenységet.

7.30 A gyerekek megérkeznek, folyamatos reggelizésre van kialakított lehetőség, majd bekapcsolódnak a játékba.

7.30 -9.45 A szabad játék ideje alatt a gyermekek önállóan játszanak, míg a két óvodapedagógus a hét különböző napjaihoz, az évkör ritmusához igazodó munkákat végeznek, elkészítik a reggelihez szükséges zöldségeket, teát, előkészítik a művészeti tevékenységeket, amelyekbe a gyerekek szabadon bekapcsolódhatnak.

9.45-10.00 Rendrakás közösen.

10.00 -10.10 Reggeli kör az évszakasztalnál, ahol gyertyagyújtással köszöntik a napot, imaszerű verset mondanak. Ha van elmesélni valójuk, megoszthatják.

10.10 -10.25 Ritmikus játék – reigen - következik, ahol történetbe ágyazva verses, dalos, mozdulatokkal kísért mozgást élhetnek át a gyerekek az óvodapedagógus finom mozgását követve.

10.25 -10.30 A kézmosás a gyermekek mosdójában dallal kísérve történik.

10.30-10.35 Egyéni játék, lovagoltató, ujj-játék, tenyércirókálások, hintáztatók kialakítása az öltözőben óvodapedagógusi irányítással.

10.35- 10.55 Közös tízórai, gyertyagyújtás, asztali áldás

11.00 -12.30 Öltözködés. Szabad játék, barkácsolós munka, kertészkedés, levegőzés az óvoda zárt kertjében.

12.30.-12.45.Öltözködés

12.45.-13.00. Mese vagy bábozás, az óvodai nap közös befejezése.

13.00 – 13.30 A szülők jönnek a gyerekekért, akik nem alszanak itt.

Délután

13.00 – 13.30 Közös étkezés, ebéd asztali áldással kezdve és köszönéssel befejezve. Összetolt asztaloknál, megterítve.

13.30 – 15.00 Az itt alvó gyermekek lefektetése, éneklés, nyugodt hangulat kialakítása.

15.00 – 15.15 Ébredés, mosdóhasználat, alvókuckók elrendezése.

15.15 – 15.30 Öltözködés, hazabocsájtás.

15.30 – 16.30 Az óvoda takarítása, mosogatás, kisebb kertrendezési feladatok, irodai munka.

Nyitva tartás, szünidők

A gyermek valódi szomatikus és pszichés szükségletei ebben az életkorban megkívánják a családon kívüli kapcsolatépítés lehetőségét, de félnapos csoportban tartózkodás után szükségük volna arra, hogy visszatérhessenek személyes életükbe. Az volna a kedvező, ha az ebédet már otthon ehetnék meg, s a délutáni alvás után merengve dolgozhatnak fel a délelőtti élményeket. A Waldorf-pedagógia a kisgyerek igényeihez igazodva ideálisnak tartja, hogy a délelőtti óvodai tartózkodás után a gyerek visszatérhessen személyes élete színterére, a jól megszokott családi otthonba. A közösségben kapott ingerek feldolgozásához a zavartalan feltételek elsődlegesen itt teremthetők meg, hiszen a kisgyereknek maga a közösségben való lét is tanulandó feladat, állandó figyelmet, alkalmazkodást kíván tőle. **Amennyiben az otthoni pihenés nem lehetséges, a gyermekek délutáni elhelyezését az óvoda magára vállalja.**

A délutánra való felvétel nem lehet automatikus, minden esetben **egyéni**, az egyes gyerekekre és családra vonatkozó **döntést igényel**.

Az óvónők és szülők személyes beszélgetésen vesznek részt. Az óvónők részéről fontos az alapos pedagógiai tájékoztatás a Waldorf-pedagógia általános, embertani szempontjairól, a délután rendjéről; valamint a szóban forgó gyerek személyes fejlődéséről, óvodai jelenlétéről. A szülők részéről pedig szükséges a helyzetük kellő feltárása, csak ezután következhet a közös mérlegelés. A döntést természetesen a szülőknek kell meghozniuk!

A tudatos, körültekintő döntés meghozása után a gyerek is könnyebben elfogadja a hosszabb óvodai tartózkodást.

A délutánosság felvállalásáról a pedagógusok, szülők és fenntartók közösen döntenek együttesen megteremtve annak pedagógiai, személyi, gazdasági és jogi feltételeit.

Pedagógiai feltételek

A délutáni pihenő rendjének megfelelő módon **illeszkednie kell a délelőtti óvodai élethez**, annak természetes folytatásaként benne is meg kell valósulniuk a Waldorf- pedagógia nevelési elveinek. A pihenő időszak alapvetően eltérő jellegét figyelembe véve, kellő szakmaisággal és alapossággal kell kidolgozni tevékenységeinek egymásutánját.

A **délután fő feladata** a gyermeket a délelőtt folyamán ért élmények feldolgozására, a pihenésre, lehetőleg elalvására szolgáló **nyugodt környezet megteremtése**. Ezért fontos, hogy az aktívabb délelőtt lezárása után a tevékenységek állandó ritmusban kövessék egymást. A fogmosás, a hálólhelyek elrendezése, a vetkőzés-öltözés mind nyugalomban, ismert rendben vezetik a gyereket az „álmok-kuckója” felé.

A kisgyerek fokozott biztonságérzete igényli, hogy fizikailag is mintegy **„burkot”** képezzünk köré. Amennyiben külön alvó-helyiség kialakítására nincs, lehetőség, a csoportszobában rendezhetünk be a gyerekeknek kis hálólhelyeket. Paravánokkal, függönyökkel, a rendelkezésünkre álló bútorokkal különíthetünk el kuckókat, testvéreknek, esetleg barátoknak közösen is.

Az álomba merülés lehetőségét minden eszközzel segíteni kell! Az óvónő melegséget árasztó mozdulatai, hanghordozása teremtik meg a kívánt álomszer" hangulatot. Az óvónő tisztában van a fáradt, aludni készülő gyerek kiszolgáltatottságával, a helyzet intimitásával, így a lehető legnagyobb finomsággal, körültekintéssel és biztos határozottsággal végzi dolgát.

Az előkészületeket még rövid, halk beszélgetés zárhatja, az eltelt nap végig gondolása, előrettekintés a szülők érkezéséig, majd végül ima és ének vezethet át a teljes csend és testi-lelki nyugalom állapotába. A pihenés ideje alatt az óvónő halk dúdolásával, jelenlétével veszi körül a gyerekeket. Előkerülhet a varrodoboz, javi- társra váró ruhácskák, hímzés...

A délután jellege a délelőtt folyamán történt **élmények feldolgozását hivatott segíteni**, így ébredés után sem kíván „új élményeket” adni a gyerekeknek. A nagyobbak, akik nem igénylik már a délutáni alvást, egy hosszabb nyugodt fekvés és a kicsik elalvása után képeskönyvet nézegethetnek, elővehetik körmöcskéjüket vagy segíthetnek az óvónőnek az uzsonna elkészítésében.

A délutánt a nap közös befejezése, a búcsúzás zárja.

Személyi feltételek

Ahhoz, hogy a Waldorf-pedagógia nevelési elvei a délután folyamán is megvalósulhassanak, képzett Waldorf-óvónő jelenléte szükséges.

Amennyiben a Waldorf-Óvodapedagógiai Programban előírt, megfelelő képesítéssel nem rendelkezik, azt öt éven belül szerezze meg!

A délutános óvónő a **Konferencia teljes jogú tagjaként** vesz részt annak munkájában, az óvodai élet alakításában. Egyedül csak így biztosított, hogy a délután, a délelőtt folyó munkát kiegészítve és erősítve valóban a gyerek fejlődését szolgálja, és ne csak kényszernek való megfelelés legyen.

Jogi és gazdasági feltételek

Az óvoda Alapító Okirata alapján biztosítja a törvényi feltételeket.

A délutánosság megteremtéséhez és működtetéséhez szükséges gazdasági háttér megteremtése az egész óvodai közösség feladata kell, legyen. A többlet terheket a délutánt is igénylő családok viselik.

Szünetek:

- Őszi szünet (tartama kb. egy hét Mihály nap környékén).
- Adventi szünet (tartama kb. két hét).
- Farsangi szünet (tartama egy hét).
- Húsvéti szünet (tartama egy hét).
- Nyári szünet (tartama két hónap)

WALDORF ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI

Háztartási, kerti munkák, kézművesség

Minden a csoport életéhez szükséges munkát, az öltöztetéstől kezdve a takarításig, az óvodapedagógus végez a gyerekek előtt. Alapelv, hogy az óvodai időben az óvodapedagógus semmit sem csinál, amit a gyerekek nem utánozhatnak. Ezért az adminisztrációs munkára és a szülőkkel való beszélgetésre a gyerekekről csak a gyermek távollétében kerít sort.

A Waldorf óvodapedagógus által végzett háztartási és kerti munkák zöme hasonlít egy régi, hagyományos háztartás munkáira, ahol nem gépek működnek, hanem emberi kéz dolgozik. Tudatában van annak, hogy valamennyi tevékenysége inspirálja és táplálja a gyermek szabad játékát. Igyekszik úgy dolgozni, hogy a gyermek szívesen kapcsolódjon be a munkájába, őt utánozva. Biztosítani kell, hogy a gyermek a munkajellegű tevékenységből visszataláljon a spontán játékba. Segítségül néhány ötlet a megvalósuláshoz:

- A mindennapi munkák: sütés, főzés, asztalterítés, ételosztás, mosogatás, rendrakás, virágöntözés, takarítás.
- A heti visszatérő munkák: mosás, vasalás, játékszerjavítás.
- A havi,évszakonkénti munkák: veteményezés, aratás/betakarítás, befőzés, selyemfestés, fonalfestés, gyapjúkártolás.

Ezeket a munkákat a (benti és kinti) szabad játék ideje alatt végzi az óvodapedagógus, egymást átható ritmusokban.

A gyerekeknek lehetőségük van különböző folyamatok átélésére.

Ősszel a gyerekek, saját, óvodapedagógusok által varrt kis filc zsákocskákban hazaviszik a búza magvait. Egész télen át őrzik tavaszig, amikor visszahozzák őket. A tavasz ünnepe alkalmával elültetik a magokat egy tálkába, így megismerik a csírázó búzát.

Kiránduláson vagy a kert elkülönített részében látják, amint a búza növekszik, kibontja kalászát, megsárgul. Talán módjuk van rá, hogy az aratást is szemügyre vegyék, az aratás után lehullott kalászokat felszedegessék a tarlón. Az óvodában kibontják a magokat a héjából és üvegbe teszik, kis kézi malmokon ledarálják, s a sárgás magból fehér liszt lesz.

Víz, só, kovász – és még ki mit szeret bele – maguk gyúrják, dagasztják a tésztát, kis cipókat szaggatnak, majd letakarva kelni hagyják, sütőbe teszik. Hamarosan az egész óvodát betölti a sült kenyér illata. A kész, de még meleg cipót felvágják, megvajazzák és megeszik.

Lehetőség van különböző feldolgozó folyamatok átélésére is, főleg az óvodai szülők által szervezett nyári táborozás során.

Gyapjút mosnak, szárítanak a szabad ég alatt. Behozzák a tiszta gyapjút, megmunkálják, kártolják, fonják. A fonást az óvodapedagógus egy rokkán is végezheti, miközben mesél az őt körülvevő gyerekeknek.

Meleg időben sor kerülhet a gyapjú színezésére is. Majd nemezeléshez, képzéshez, kis figurák készítésére is használhatják.

A **csemetemunka** során, - amit az iskolába készülő gyermekek végezhetnek – megismerkednek a körmöcskézéssel, szövéssel, fafaragással, batikolással. Nagy kitartással végzik az iskolába készülő gyerekek az utolsó óvodai évükben.

Körmöcskézés során színes, gyapjú fonalból akkora hosszú zsinórt készítenek, mint amilyen magasak.

A kézimunkához tartozik a **szövé**s. Az óvodapedagógus nagy szövőkereten dolgozik, miközben a gyerekek számára kicsi keretek vannak biztosítva, névre szóló kosárcsákban elhelyezve, amelyeken kis szőnyeget szöhetnek. Megélhetik az irányok gyakorlatát, – a lenn, fenn, ide, oda, előre, vissza - térbeli viszonyait. A színes gyapjúfonalak lehetőséget teremtenek a harmonikus színélmény átélésére.

Nagy kitartással végzik az iskolába készülő gyerekek az utolsó óvodai évükben. Az óvodapedagógus itt is példaként szerepel, aki játékokat készít a gyerekek jelenlétében. Jó alapanyag lehet a gyapjú, a textil, de fadarabból, ágakból vagy gyökérből házikót, bababútort is lehet készíteni. **Famunka** során sor kerül a kalapácsolásra, fűrészelésre, reszelésre, csiszolásra, igazi szerszámokkal, igazi satupadnál. Így készül el a nagy óvodások **házikója**, aminek vesszőből, nádból épül a fala és festett vászonból az oldala.

Az óvodapedagógusok segítségével egy kis fababa is beköltözik az év utolsó napjaiban a házikóba.

A kisebbek, akiknek még nem szabad az ilyen munkát végezni, a munka jellegű tevékenységek köré egy teljes játékvilágot építenek ki: például várják a fűrészport, amit összesöpörnek, elszállítanak, majd főzéshez használnak a babakonyhában.

Ezek a folyamatok is érzéki és mégis áttekinthető tapasztalatokkal szolgálnak a külvilág hozzánk kapcsolódó eseménysorairól.

Mese,bábozás,babázás

Mesemondás

Az óvodapedagógus által megteremtett valós helyzetekben, az ősi tevékenységekben a gyermekek a valóságos folyamatokkal megtapasztalható módon találkozhatnak, így átélhetik a valóság változásait.

A mindennapi mese másfajta, belső úton jelent a gyermekek számára bepillantást a valóság világába. A mesei képek megfelelnek az ő mágikus világképüknek. A Waldorf-pedagógia úgy látja, sok igazság rejlik az eredeti népmesékben, mert olyan lelki-szellemi értékekről és példakép erejű emberi fejlődési folyamatokról szólnak, melyek épp oly igazak, mint az érzékelhető világ.

A Waldorf óvodában a mesék mindig az aktuális ünnepkörhöz, évszakhoz kapcsolódnak. Az óvodapedagógus hosszabb időn keresztül, legalább egy hétig meséli fejből, szóról-szóra ugyanazt a mesét. Az ismétlés nem unalmassá teszi a mesét, hanem elmélyíti az azonosulást, a megértést. Belső képként, tájképszerűen jelenik meg a mese a gyermekben. Az érdeklődése és biztonságérzete nő, örül, ha tudja, mi következik.

A mesélés a mindennapokba beépített szertartás, mindig ugyanabban az időpontban, mindig ugyanazon a helyen, és minden gyermek egyformán résztvevője.

Ugyanazok a jelek, a gesztusok, hangok adják meg a jelet a kezdésre. Halk lantjáték, gyufaszálválasztás, gyertyagyújtás, közös dalocska és kialakul a kör.

A mesemondás fejleszti a gyermek érzelmi, értelmi és anyanyelvi képességeit egyaránt.

Az óvodáskorú gyerekeknek szüksége van arra, hogy a környezetében beszélt anyanyelvet minél biztosabban tanulja meg. (Az idegen nyelv tanítását csak az iskolában, de ott már az első osztálytól kezdve helyesli a Waldorf-pedagógia.)

Külön hangsúlyt élvez a szókincs, amely segíti a belső képek kialakítását, mint például az eredeti népmesék szókincse és képei. Olyan szép, régi szavakban megszólaló mesét is szívesen mesélnek az óvodában, amelyet nem szükséges azonnal érteniük az óvodásoknak. Jó, ha a gyerekek nem csak sejtik a szavak jelentését, - de az érzelmi töltés ilyenkor is jelentős – és majd idővel tisztul az értés.

Az óvodapedagógus nagy értékűnek tekinti a gyermek kialakuló világképét. Ha a gyerekek megosztják az óvodapedagógussal még képlékeny világnézetüket, amely sokszor kevés információból következtetve és ezért hiányosan alakult ki, az óvodapedagógus nem javítja ki feltétlenül az állításait a tudomány legutolsó eredménye szerint. A nyitott és eleven kérdésként átélt képzeleteket meghallgatja, esetleg feltesz egy kérdést, de csak ha nem zavarja így a gyerek mesélőkedvét, melyben megnyilatkozik belső titkairól.

Bábozás, babázás

A vegyes életkorú csoport összetétele igényli a gondos mesekiválasztás mellett a pedagógiai segítséget is arra, hogy egy egyszerűbb mesét is örömmel tudjanak végighallgatni és követni a

nagyobbak, és egy hosszú, komplikált mese alatt (amit mondjuk, a születésnapja alkalmából választhat a gyermek) ne fáradjanak el a kicsik.

Segítség lehet a bábozás, melyre egy ünnep alkalmával kerülhet sor.

A Waldorf-óvoda bábszínházának bábuai nem kézi, vagy kesztyűbábok, hanem úgynevezett állóbábok, vagy marionettfigurák. Ezeket az óvodapedagógus az asztal mögött ülve, vagy állva takarlatlanul vezeti az asztalszerű színpadon, vagy felülről zsinórral mozgatja, ha marionett.

Az óvodást nem zavarja, ha látja a báb mozgatóját, ellenkezőleg, ez számára érzelmi biztonságot nyújt.

Másfelől az óvadás mélyebben azonosítja magát a kívülről vagy felülről láthatóan vezetett teljes figurával, mint sokszor a csak derékgig látszó belülről megelevenített, önálló életre kelt bábbal.

A bábok saját készítésűek; általában a szülőkkel együtt készítik az óvodapedagógusok, esetleg nagyobb gyerekekkel. Ahogy a többi játékállatot és lényt, törpét, babát is. A bábuk arca csak nagyjából kidolgozott, hogy helyet és teret adjon az intenzív gyermeki projekciónak.

Színes selymekkel letakart, kellékekkel berendezett asztalon, a képzeletre támaszkodva valamilyen utat jár be a gyermek a hőssel együtt. A bábozás erősíti a gyermek figyelmét, színeivel, mozgásaival alátámasztja a gyermek belső képeit, aktivizálja őt, indítást ad arra, hogy a szabad játékban ő maga is fölépítsen egy tájat, anyagokat és bábként használható figurákat keressen, vagy készítsen, s végül előadja bábszínházát a többieknek.

A gyermeki bábjátéknak különleges varázsa van. Sokszor több gyermek vesz részt az előadásban. Az ő „függöny mögötti” kommunikációjuk rendkívüli szociális teljesítmény, mert a rögtönzött mese fontosságának rendelnek alá mindent. Előfordul, hogy az óvodapedagógust kéri meg, hogy ő meséljen, miközben ők előadják, a mindkét fél számára ismeretlen mesét. Az előadás folyamatosan születik meg.

Látszik, hogy közös képi nyelvben tudnak gondolkodni a gyerekek az óvodapedagógussal. Sokszor a kicsik is elkezdnek bábozni, de mesélni még nem mernek. A nagyobbak állnak elő saját maguk által kitalált mesével, megdöbbenően gazdag szókinccsel.

Fontos számukra, hogy a meséléssel, bábozással kapcsolatos szokásokat ők is betartsák. Pl.: letakarják a felépített színpadot előadás előtt és után, énekszóval, zenével kezdik el és kísérik, majd fejezik be az előadást.

Sokszor az óvodapedagógusok saját mozdulataikat figyelhetik meg a bábozó gyereken. Annyira szokássá válik a bábszínház, hogy otthon is örömmel báboznak.

Az óvodáskorú gyermeknek legyen lehetősége egy olyan babát szeretni, amelyre az ő saját énjét kivetíti és barátként, játszótársként osztja meg vele örömét és bánatát. Egészségesen hat, ha a gyermek ilyen módon feldolgozhatja a számára még érthetetlen helyzeteket, vagy más élményeit.

A Waldorf-babák körültekintő gondossággal készülnek: szabástól a baba felöltöztetéséig bezárólag.

Fontos, hogy minden, ami a gyerek kezébe kerül, az esztétikán túl, jó minőségű, mintaértékű legyen. Nem csak a természetes anyagok használat a fontos, hanem a testápolás pontos betartására is törekednek. Színeiben, arckifejezésében finom, lágy harmónia tükröződjön.

Mindez által szabad teret kaphat a gyermek fantáziája, képzelete.

„Minden mese csak annak az otthonos világnak az álma,

*Mely mindenütt és sehol sem létezik.
A bennünk rejlő magasabb hatalmak, melyek
Akaratunkat egykor géniuszokként teljesítik majd,
Most műzsák, akik édes emlékként üdítenek fel
Bennünket fáradságos utunkon.”*

Novalis

Zene, ének, vers

Zene

A Waldorf-pedagógiára jellemző, hogy mindig a gyerekből indul ki, mégpedig abból a fejlődési szakaszból, amelyben a gyerek éppen van. A kisgyermek teljesen másképpen hall, mint a felnőttek, mert más tudatállapotban él.

A zene éltetően hat, életerőt adva, de lehet káros hatása is. A jó zene a csendből indul ki. A gyerekek is csak oldott légkörben kezdenek el énekelni, nyugtalan környezetben nem.

A gyermekeknek meg kell tanulniuk csendben lenni, hallgatni, hangot várni. Nagy zajban, a szabad játék közben, önkéntelenül is elcsendesednek, ha az óvónő elkezd zenélni vagy énekelni. A műszaki zajoktól, a tömegkommunikációs hangáradattól kímélni kívánja a Waldorf-pedagógia a gyerekeket.

Főként a kvint intervallumú és a pentaton zene nyugtatja meg őket ebben a korban. Jó, ha a gyermek fel tudja fedezni, honnan jön a hang. A zenélő embert akarják látni, a koncentrációját, az érzéseit, a mozgását, a hangszert. Nem javasoljuk kazetta, magnó, technikai eszközök használatát, mert a Waldorf-pedagógia fontosnak tartja, hogy a gyermek mindig az emberrel kapcsolatosan élje meg a dolgokat. Érezze, hogy a hang ott keletkezik, ahol valaki zenél, mesél.

A hallás nem csak a fülben zajlik. Szétárad. Egész testével érzékel a gyermek, ezért kezd el a zenére rögtön mozogni.

Szükségük van különböző, csengő-bongó hangokra. Ezért irányított időszakokban évente három-négy ünnepkörben elérhető közelségbe kerülnek a kis rézharangok, harangjátékok, xilofon, gyermek hárfá, csörgők, botok, pengetős hangszerek. A hangszerek segítségével megélhetik a különböző minőségeket.

*„Mindenik embernek a lelkében dal van,
És a saját lelkét hallja minden dalban.
És akinek szép a lelkében az ének,
Az hallja a mások énekét szépnek.”*

Babits Mihály: A második ének

Ének

Az óvodában, egy szólamban és – mint a gyerekek – magas hangon énekelnek az óvodapedagógusok. A mindennapos tevékenységeket, is gyakran kíséri ének és vers.

Bizonyos helyzetekhez szokásszerűen fűződik egy-egy alkalomhoz illő ének. A gyerekek számára jelzi, mit csinál éppen az óvodapedagógus, pl.: sütésnél, köténykötésnél,

rendrakásnál, mesélésnél. Így énekszóval vonja be az óvodapedagógus a gyerekeket a tevékenységbe a nélkül is, hogy most éppen részt venne az adott helyzetben. Máskor már volt benne része, majd újra lesz még.

Vers

Nem elsődleges cél az, hogy minél több verset vagy dalt tanuljanak meg a gyerekek. A törekvés az, hogy ritmizált beszéddel és énekelve olyan hangulat alakuljon ki, ahol az ének és a vers öröm, a tisztelet, a belső világ kifejezése.

A nap folyamán vannak olyan helyzetek, amikor a vers, a dal szertartás elemeként szerepel. Pl.: a frissen mosott tenyerekbe az óvónő illatos olajat cseppent, verssel, dallal kísérve mesemondás előtt. Vagy az ölbeli játék során minden gyermekhez külön-külön szól, az őt megillető egyéni hangon. Közben testi, dajkáló közelséget teremt egy-egy lovagoltató vagy ujj-játék segítségével.

Ez a napnak kiemelkedően fontos része, mert érzelmileg nagyon intenzív és személyes mozzanat.

A vers legnemesebb formáit használjuk az asztali áldás, hálaadás, születésnap köszöntésénél. A mindennapi fohász, a meggyújtott gyertya bensőséget teremtő, eleven fényénél, a reggeli körben és az elbúcsúzáskor.

Mese előtt és mese után is dallal, verssel jelzi az óvodapedagógus, hogy kiemelkedő esemény kezdődik vagy végződik.

A mesék, versek, dalok, rigmusok, mondókák kiválasztása, összeállítása az óvodapedagógus folyamatos, állandó feladata. Az adott évszakhhoz, ünnepkörhöz igazodva, a csoport összetételének megfelelően, elsősorban népi forrásokból keres igazi meséket, verseket és dalokat.

Az óvodapedagógus azzal is próbálkozik, hogy történeteket találjon ki, meséket verses formába ritmizáljon, már meglévő vershez dallamot komponáljon, új dalokat írjon. A cél, hogy a zeneiség, a tempó, a ritmus, a dinamika és a hangzás sokféle változásban jelenjen meg, így keltve a gyermekben örömteljes indítást arra, hogy megszeresse a szép beszédet és éneket.

Az elsajátítás során a gyermek sosem kényszerül arra, hogy egyedül szerepelve kelljen egy verset vagy dalt előadnia. Mindez csak az óvodapedagógus és a csoport, védő burkában történik.

Ritmikus játék, Reigen

A kisgyermek a saját test és térérzékelésének elmélyítésében, a ritmikus mozgások átélésében, a mozgásformák harmonizálásában és a mesei jelenetek megelevenítésében jelentős szerepet játszik a mindennapos ritmikus játék.

Ez a tevékenység naponta 10-15 percig tart, a kisgyermek közvetlen utánzóképeségére épül. Jellemző erre az életkorra, hogy a gyerekek bizalommal követik az óvodapedagógus mozdulatait, anélkül, hogy előre tudnák, mi célból is végzik azt. Mozgásnyelvről is beszélhetünk.

Egy dalt énekelve vezeti az óvodapedagógus a gyerekeket arra a helyre, ahol majd együtt tudnak mozogni és táncolni. Nem körformában, hanem inkább fűrt alakban csoportosulnak az óvodapedagógus köré, ő elkezd a játékot. Mondókákat, verseket, dalokat, mozgással kísérve, történetbe ágyazva mozdulatokkal meséli el az óvodapedagógus, a körjáték elemeit mindig az aktuális ünnephez és évszakhoz kapcsolódva. Pl.: pillangók táncát, a virágzó rétet megfigyelni és a hernyó pillangóvá érését eljátszani.

Fontos, hogy a természet és az emberi munka sokféle szempontból jelenjen meg ebben a mozgásnyelvben, és ezt az élményt a vers, a dal segítségével és tartalmával megfelelően egészítse ki.

A napnak ebben a szakaszában lehet helye a betlehemezésnek, mesedramatizálásnak, születésnap megünneplésének.

Az óvodapedagógus úgy állítja össze a ritmikus játékot, hogy az erőteljesebb és gyengébb; a nagy és az egészen finom mozgások, a vidám és komolyabb hangulatok frissítően váltsák egymást.

Próbálja meg az óvodapedagógus úgy mozdítani a gyermek lelkét és testét, hogy utasításokat ne kelljen adnia. Ennek ellenkezője zavarná a gyermeket abban az álmodozó és önfelelt tudatállapotban, amely erre az utánzó gyermeki korra jellemző.

Az óvodapedagógus egyszerűen mozdul és énekel, mintha ott helyben találná ki a történetet és mesélné el az egészet.

Helye lehet itt a körtáncoknak, szabályosabb gyermekjátékoknak, de mindent át kell, öleljen, nem lehet öncélú, része kell, legyen az egésznek tartalmilag, szokásrendileg.

A ritmikus rész tartalma változik, követve az ünnepkört, de egy-két hétig ismétlődik naponta.

Euritmia

A hétnek mindig ugyanazon a napján euritmista jön az óvodába és a ritmikus játék idejében elemi euritmiát tart.

Az euritmia mozgás-művészet, mely szintén Rudolf Steiner nevéhez fűződik. Másképp mondva a látható beszéd, a látható zene.

Míg a ritmikus játékban az óvodapedagógus olyan mozdulatokat használ, amely minél inkább a természetes mozdulatokat kívánja utánozni (pl.: aratás), addig az euritmia inkább azokkal a mozdulatokkal játszik el, amelyek a beszéd, nyelv, és zene szerkezetével függnek össze.

Az euritmia, a tánc, a ritmikus játék szép harmonizált mozgást hívnak elő a gyermekből. Ezt belső érzésből, a tartalomból, a felnőttet utánozva hozzák létre.

A ritmikus játék és euritmia mellett a gyerekeknek megfelelő mozgásfejlődésük érdekében lehetőségük nyílik az életkoruknak megfelelő természetes játékos mozgásokra: futásra, ugrásra, dobálásra, kúszásra, csúszásra, mászásra, függeszkedésre, a mindennapi kinti és benti játékban egyaránt. (Tornával, gimnasztikával majd a Waldorf-iskolában találkoznak)

Ezért is célszerű a csoportszobát könnyen mozgatható, többfunkciós bútorokkal berendezni. Így lehet csúszni, mászni, kúszni asztalok, padok, székek között, alatt. Az udvaron is lehetőséget kell teremteni mászásra, függeszkedésre. Egyensúlyozni lehet farönkön, gólyalábon, mocsárjárón.

Ha alkalom nyílik rá az óvoda környékén kisebb, nagyobb sétára, kirándulásra. Fára mászás, hegymászás, séta fejleszti a gyermek állóképességét, testi ügyességét.

Képzalkotás és formázás

A hét minden napjához kötődik egy-egy művészeti tevékenység.

Hétfő: Rajzolás

Ez a tevékenység segíti a hétvége utáni visszaérkezést az óvodába, a gyerekek gyakran rajzolják le a hétvégi élményeiket. Méhviaszdból készült, illatos, élénk, telített színű, téglácska alakú kréták a rajzeszközök. (A nagyobbak használhatnak henger alakú rúdkrétát is.) Az óvodás keze még nem alkalmas a háromujjas ceruzafogásra, ilyen fogás esetén ugyanis a kéz görcsössé válik, ezért kapnak vastagabb, téglácska alakú krétát.

Témához nem kötöttek, önállóan tevékenykednek a gyerekek, majd, amikor befejezik a munkájukat, néhány napig kiállításszerűen elhelyezzük a gyermekek öltözőjében, majd az elkészült rajzokat külön mappába gyűjtjük össze. Az óvodáskor végén valamennyit ajándékként hazavihetik.

A gyermekrajzokat a Waldorf-pedagógia üzenetnek tekinti, amit a gyerek ad a fejlődéséről. A gyermek rajzaiban nem csak az figyelhető meg, hogy a képek egyre finomabbak és szebbek lesznek, hanem a gyerek egész testi és lelki fejlődése tükröződik olyan pontosan, hogy az arra képzett óvodapedagógus leolvashatja belőlük a gyermek fejlettségi szintjét, hiányosságait, speciális szükségleteit.

Kedd: Gyapjúkép készítés

Ez a technika átmenetet képez a kézimunkához tartozó gyapjufeldolgozás, a plasztikus formálás, és a képzalkotás között. Sok színnel megfestett, kártolt gyapjút filclapokra lehet tenni és így képet készíteni. Mindez a rajzolás és festés tapasztalatait egészíti ki. Rajzoláskor kemény viaszkrétával, kemény lapon dolgozik a gyermek. Festésnél vízfestéssel vizes alapon fest. Levegős gyapjúból levegős, kevésbé kontúros képet tud készíteni.

A gyerekek minden héten lehetőséget kapnak ilyen kép készítésére, ami egy rövid kiállítási idő után szétszedhető és ugyanabból az anyagból a következő alkalommal is lehet képet készíteni. A színes gyapjút árnyalatok szerint rendezve helyezzük a kis kosárba.

Időszakonként az óvodapedagógus készíthet egy nagyobb képet az ünnep témájával kapcsolatosan. Szépen elkészíti, fésüli a gyapjút, színek szerint rendezi a kosárba, mielőtt elkezd a munkát. Először különböző színekkel befesti a hátteret, majd puha, vékony rétegeket használva alakulnak ki a tárgyak, a lények.

Szerda: Gyurmázás, plasztikus formázás

A csoportszobai formázáshoz élénk, telített színű, a kéz melegétől megpuhuló méhviasz lapocskákat használnak az óvodások. A viasz megpuhulása után maga is átmelegszik, mintegy hőt sugároz.

A gyermekek mindent formálhatnak, amit akarnak:

- gyertyákat díszíthetnek egészen vékonyka viasszal
- kialakíthatnak egész kis játék-világot kis tárgyakkal, állatokkal, emberi figurákkal
- mindenkinek saját névvel ellátott terítőcskáján kiállítászerűen az elkészített munkákat egy ideig csodáljuk, a megfelelő helyre tesszük. Néhányat, mint pl. a betlehemes tálkát hazaviszik ajándékba.

Udvaron, főleg a meleg időszakban, homokkal és vízzel való játék indítja őket a természetes agyagozásra. Nagyon fontos, hogy a gyerekek megtapasztalják a föld, a víz, a kő, a tűz, a levegő természetes, elemi dolgok minőségét közvetlenül, kipróbálják az anyag és saját maguk lehetőségeit.

Télen hóból vár építése, hóember készítése, hóval való játékok, hó angyal készítése.

Csütörtök: A sütés, mint formálási tevékenység

A hetenkénti cipósütés alkalmat ad tésztával dolgozni, azt kiformálni és megsütni. Alapvető formák jönnek létre: kör alakú, hosszúkás cipó, kigyók, rudak, koszorúk, fonott kalácsok. Az óvodapedagógus, a gazdaasszony az ünnepekhez kapcsolódóan különböző formákat alkalmaz.

Szent-Mihály időszak: Cipócska

Márton-ünnep: Törpe

Advent: Mézeskalács forma, karácsonyi sütemény

Szent Miklós: Mézes hatágú csillagok, Rénszarvas

Farsang: a témához tartozó forma aktuálisan, Fánk

Húsvét: Kakas

Mennybemenetel: Csillagok ötágú, Virágok

Pünkösd: Rózsakalács

Nyári ünnep: Perc

Nagyon fontos, hogy az óvodapedagógus gondosan készítse elő a sütést. Olyan szokásrendszert alakítson ki, hogy végig nyugodtan haladjon a munka. Kézmosás után, fehér kötényben, felhúzott ingujjal, asztalnál ülve, belisztezett felületnél, ahol az óvodapedagógus a gyerek kezébe adja a tésztát.

Péntek: Festés

Ez a tevékenység nagyon körültekintő előkészítést, majd rendrakást igényel. Az óvodapedagógus elrendezi a helyet: összeállítja egy bizonyos formára az asztalokat, megszokott sorrend szerint rendezi be a gyerekek munkahelyét. Kék kötények, feltúrt ujj, rajztábla, szivacs, vizes üvegek, festékes üvegek, beáztatott akvarell papírok, ecsetcirógatás. A jó minőségű akvarell papírt a vízbe mártjuk, kiterítjük a rajztáblára. Az óvodapedagógus énekelve adja át a széles ecseteket. A gyerekek jó minőségű akvarell színeket futtatnak szét a papíron. A három alapszín kapják meg, – kármin piros, cinóber piros, ultramarin kék, porosz

kék, nap sárga, citromsárga - ezekből tudják a papíron előállítani a többi színt. Fontos, hogy a tevékenység a színből, színélményből indul ki és kontúrtales, a hatás az egymásba folyó színhatárok megélésére ad lehetőséget.

A gyermek szabadon dönti el, hogy melyik színnel fest, hogy mikor van vége a munkájának. Befejezéskor a festőszekrénybe viszik a rajztáblákat, ahol majd megszáradnak. Szintén a mappába kerülnek, de előtte néhány napig díszítik az öltöző falát. Ahogy az előkészületeknél segítenek a gyerekek, úgy az elpakolásnál is. Az ecsetek, szivacsok kimosásában, a víz cseréjében, az üvegek kimosásában.

A festésnek ez a fajtája vezet el a későbbi valódi, ábrázoló tevékenységig. Igazi festmények reprodukciójával is találkoznak az óvodában, a falon, az évszakasztalon, az angyalok üzenetében vagy születésnap ajándékként.

Szabad játék

A gyermek szabad játéka kiemelt fontosságot élvez a tevékenységi formák között a Waldorf-óvodában. A megfelelő tanulási forma ebben az életkorban a valódi tapasztalatszerzés, melyre az óvodai lét egésze ad lehetőséget.

A napirendben minimálisan kétszer, egy-egy óra szabad játékra van ideje a gyerekeknek. Ezzel biztosított a kisgyermek szükségleteiből fakadó játékigény kielégítése.

A szabad játék ideje alatt látóterükben az óvodapedagógus különböző munkákat végez (háztartási, kerti, kézműves tevékenység) Az óvodapedagógus feladata, hogy a munkája körül olyan hangulat áradjon szét, hogy a gyerekek ebben a meleg, derűt sugárzó légkörben, mint egy burok alatt érezzék magukat, s így folytathassák a játékot. Arra is van lehetőség, hogy a gyermek segítsen az óvodapedagógusnak. Nem a munka eredménye, a teljesítmény a fontos, hanem az igazi örömet okozó tevékenység folyamata. A gyermekek rácsodálkozva veszik fel az óvoda életműhelyének is nevezhető mindennapjait.

A szabadon játszó gyerekek rendelkezésére állnak a különböző kuckók, állandó, vagy ideiglenesen megépíthető házacskák és az ezekhez tartozó berendezések. Sarokba támasztott bot-paripák, fogasra akasztott palástok, koronák, fejpántok, kardok. A bábsarok bábi és babái. A nagy fa- és kő építőelemek, különböző termések, bársonyok, vásznak, szőrmék, selymek.

A bútorok nagy része mobilizálható a játék ideje alatt, polcok, padok, asztalok, székek, létrák, pallók, melyekből magas, több gyermek befogadására képes építmények születhetnek. A biztonságos használat érdekében közös szabályrendszert alakítanak ki.

A játékszerek nagy része alapelszerűen nem részletesen kimunkált, ezzel elősegítve a gyermek fantáziájának tevékenységét.

A gyermek úgy alkalmazza a játékszert és bútort, az anyagokat, ahogyan szüksége van azokra: környezetét alakítja, játékvilágát megteremti, és annak lakosává válik. Fontos, hogy a felnőtt ezt figyelemmel kíséresse és megértéssel kövesse.

Az adott helyzetben megfelelő eszközt vagy ötletet tudjon felajánlani, ha például a gyermek nem talál be a játék hangulatába, a játék elakad, vagy túl erősen leragad a játszó egy monoton játékformánál.

Az óvodapedagógus törekszik arra, hogy a konfliktushelyzeteket megelőző jeleket észre vegye és ilyenkor időben, tapintatosan belépjen a gyermek játékvilágába, mint szereplő, aki tovább segít, majd kilép, mintha ott sem lett volna.

A szabad játék ilyen vezetése nem jelenti a tevékenységbe való beavatkozást és annak irányítását. Azt az érzést kelti a gyerekekben, hogy ők uralják a saját játékukat, egész helyzetüket – s ez így is van.

A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS - AZ ÓVODÁSKOR SAJÁTOS KÉPESSÉGEI

Utánzás, játék, fantázia

A kisgyermek, aki kiszolgáltatott érzékelő, így kiszolgáltatott utánzó is, testi és lelki értelemben egyaránt. A kisgyermekkor tanulásának legfőbb formája az önkéntelen figyelem által vezérelt spontán utánzás. A kisgyermek nem tudja nem utánozni azt, amit érzékel, átél, megtapasztal. Pl.: spontán utánzással tanulja meg az anyanyelvét (ez rendkívüli teljesítmény). Az utánzásban a gyermek nemcsak a test mozgását és ügyességét utánozza, hanem a lelki folyamatokat is. Hiszen a test és a lélek még a kisgyermekkorban szorosan összetartozik. A felnőtt számára döbbenetes mélységben tudja beleélni magát a másik ember helyzetébe, mivoltába, lényébe.

A kisgyermek a cselekvést éli át, és ebből kiindulva kötődik érzelmileg a tapasztaltakhoz. Utólag fogja majd felfedezni a folyamatban megjelenő képzeteket és fogalmakat. A kicsi gyermek nem a szóból tanul, hanem a szemlélődésből, tapasztalatból, cselekvésből.

A Waldorf pedagógia egy olyan érzéket is elismer, amellyel a gyermek csak a szemlélt mozgásokat, cselekvéseket érzékeli, és követi úgy, mintha ő maga is végrehajtotta volna ezeket. Összefüggést lát ebben az értelemben a test mozgékonyasága és a később kifejlődött belső érzelmek és gondolkodás mozgékonyasága között.

A kisgyermek elsősorban utánzással tanul, és ehhez megfelelő követendő mintákat kell látnia és átélnie maga körül. Látható, hogy a gyermekek mélységesen élvezik a cselekvésekben megnyilvánuló emberi munkát, a munkáját szerető és azzal azonosulni tudó ember látványát. A megfigyelt, átélt és megtapasztalt cselekvések sorrendjéből a gyerek leolvassa azok tartalmát, és nagyon fontos, hogy ő maga fogalmazhassa meg az ily módon megszerzett tapasztalatainak értelmét és magyarázatát.

Az utánzáson alapuló tanulásnak és spontán érdeklődésnek e sajátosságai az egész kisgyermekkor jellemzők, a hetedik év fordulójáig, amikor az önkéntelen, igen intenzív, de könnyen elterelhető figyelem helyébe a sokkal kisebb hatékonyságú, de a tárgynál már megtartható szándékos figyelem lép. A gyermek képesség válik a szóbeli, verbális tanítás befogadására.

*„Anyám szájából édes volt az étel,
Apám szájából szép volt és igaz.
Mikor mozdulok, ők ölelik egymást.”*

József Attila: A Dunánál

A játék, szabad játék

A Waldorf pedagógia nagyon komoly szerepet tulajdonít a gyermek játékának. A játszó gyerekekben megjelenő természetes erőket és képességeket óvni, ápolni és erősíteni kívánja.

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége. A játék szabad kell, hogy legyen, csakis így vezet céljához, az egyéni benyomások feldolgozásához.

A játszó gyermek örömmel és megelégedettséggel követi a belső világából fakadó indíttatásokat, melyek így egész szervezetét erősítik. Ezt fizikai külsőjében friss arcszíne, meleg keze, lába, csillogó szeme jelzi. A szabad játékban megjelenő, sokszor nagyon erős lelki és testi aktivitás a keringési rendszer egészséges kialakulását is elősegíti.

A gyermek belső indíttatása, akarata úgy jelenik meg a szabad játékban, mint a tanulási és megértési vágy, a mozgás és tettvágy, az érzelmi kötődés vágya és alkotó erejének kifejeződése.

A gyermek nem kis felnőtt. A gyermekkor sajátos létforma, saját szükségletekkel és lehetőségekkel.

A Waldorf pedagógia azt állítja, hogy a természetben található lehetőségek változásai és sokszínűsége adja a legjobb teret a gyermekek különböző játékformáihoz, komplex élményt biztosítva, amelyre a gyermek a számára éppen szükséges játékkal reagál (érzékszervi, funkciós, explorációs, konstruktív játékok egészítik ki a szimbolikus és szerepjátékokat).

A fejlődés folyamán változó játékformák megfelelő játékeszközöket igényelnek. Fontos, hogy a benti játszószerek is tartalmazzák a szabadban található, érzékszervek számára kínált változatosságot, hívják elő a gyermeki fantázia minél gazdagabb érvényesülését. A gyermek szabad játéka közben megismerheti a tárgyak tulajdonságait, és saját akaratának és szabadságának határait.

Kipróbálhatja a megfelelő viselkedési formákat a játszótársaival és így fejlesztheti szociális képességeit.

A Waldorf pedagógia összefüggést lát a gyermekjáték közben megjelenő magatartása, s majdan, a felnőttkori munkához kapcsolódó magatartása és életvitele között.

Célja, hogy ebből az „átfutó melegből”, amely erőként lép fel a gyermek játékában és jelzi a belső aktivitásának teljes kielégítését, minél többet mentsen át a későbbi életszakaszokba is.

*„Játszom ennen-élettemmel,
búvócskázom minden árnyal,
A padlással, a szobákkal,
A fényvel, mely tovaszárnyal,
A tükkörrel fényt hajítok,
A homoknak, a bokornak,
A nap – óriás aranypérez –
Hirtelen ölembe roskad.*

*Játszom két színes szememmel
A két kedves, pici kézzel,
Játszom játzó önmagammal
A kisgyermek is játékszer.”*

Kosztolányi Dezső: A játék

A fantázia

Képzelő-elvarázsoló erő, mely, ha reális kapcsolatban marad az élettel, akkor termékenyítőleg hat, s emberségesebbé tehető általa a világ.

A mese a fantázia táplálója, a maga törvényeivel erkölcsi útmutató. Ha a mesének nincs valóságos viszonya az örök emberi tartalmakkal, akkor a fantázia öncélúvá válik, nem ad lelki táplálékot, fantasztikum lesz, és ezzel károsítja a gyermek belső világát.

A fantázia, mint gyermekkori képesség, mint a játékot megváltoztató erő eleveníti és mozdítja meg a gyermek belső világát.

Ennek tisztaságát – kapcsolatát a valódi pszichikus világgal – biztosítani és őrizni, a felnőtt feladata.

Utánzás és játék fejlődési szakaszai kisgyerekkorban

A kicsi gyermeket spontán akarata indítja cselekvésre, ez a legnagyobb hatású fejlesztő erő, ebből tud építkezni, mind testileg, mind lelkileg.

0-2 ½ éves kor

Utánzással él, mindent úgy tesz, ahogy maga körül látja. Öntudatlanul testi ügyességét próbálgatja fáradhatatlanul.

3 éves kor körül

Érzelmileg még a környezetétől függ, mindent utánó, átvesz, kipróbál. De már kezdi felfedezni önnön lénye és a világ közti különbséget. Még birtokolja a játékait, nem együttműködő.

3-5 éves kor

Megjelenik a gyermeki fantázia, a képteremtő képesség, és a gyermekkori emlékezet. Gyengül már a totális utánzás és a fantáziája segítségével már tud változtatni azon, amit megél. Van egy kis távolságtartás közte és a környezete között, kezd kialakulni a függetlenség elemi formája. A külső ingerek és tárgyak adják a játékötletét, kezdi felfedezni a másik embert, de még mindig saját magát figyeli. Kezd adni-venni, elosztani.

5-7 éves kor

A gyermek végtagjai egyre ügyesebbé válnak. Aki eddig fantáziadúsan játszott, krízist élhet át, mert fogyóban vannak az ötletei. Maga tervezi a játékot, a belső képben kidolgozott előzetes elképzelés szerint keresi ki a megfelelő anyagot, tárgyat a játékához, ami még mindig

szoros kapcsolatban van élményeivel. Másoknak is csinál dolgokat, érzéket fejleszt ki a többiek igényei iránt.

A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

Iskolaérettség

A Waldorf óvodából kilépő kisgyerek erre irányuló külön erőfeszítés nélkül iskolaérett. Ez általában a hetedik életév folyamán következik be. Megnyilvánul ez az érettség mozgásában, játékában, szociális életében, kommunikációjában, az anyanyelv használatában, a környezete ismeretében, számok világában való jártasságában és a mesék, mondókák és versek birodalmában való otthonosság érzésében.

Fizikai, testi változások a legszembetűnőbb jelei az iskolaérettségnek:

A test arányai megváltoznak, így a fizikai képességei is. Nagy, aktív mozgásokban új elemek jelennek meg, tud szökdecselni, fél lábon ugrálni, labdát dobni és elkapni, masszírozni. Aprólékosabb mozgásokban is ügyesedik: tud csomót, masnit kötni, gombolni, varrni.

Szociális viselkedésében is fejlődés tapasztalható:

A gyermek belső világa erősebb lesz a külsőhöz képest. A játéka céltudatos és tervezett. Tárgyakhoz való viszonya is megváltozik: konkrét célokra inkább a speciálisan erre készített eszközök megfelelőek számára. Barátságai már hosszabb ideig tartanak, elfogadott tagja a csoportnak. Van már érzéke, önuralma, hogy a másiknak szót fogadjon, felkínált tevékenységbe is bekapcsolódjon. Képes arra, hogy utasításokat hajtson végre, kötelességeket vállaljon, melyek teljesítése örömet szerez neki és önbizalmát növeli.

Alkotó tevékenységeiben is megfigyelhetjük az érettség jeleit:

Rajzaiban törekszik a tudatos komponálásra, figyelme a vonalról a felületre, a színekre helyeződik át, részletesebben kidolgozott emberformát rajzol, rajzaiban megtalálható a szimmetria.

Érzelmi élete is összetettebbé válik:

Szereti elmesélni álmait, szeret sugdolózni, titkot tartani. Különbséget tesz kívánság és valóság között, külső és belső világ között. Érzelmeit jobban kezeli, kevésbé adja át magát viharos érzéseknek, kiegyensúlyozottabbá válik. Vágyik arra, hogy a felnőttben követendő és követhető tekintélyt lásson, akit szeretetből megajándékozhat a bizalmával.

Gondolkodásában is új tartalmak jelennek meg:

Az iskolaérett kisgyermek képes igazi kérdéseket feltenni, 10-15 percig koncentrálni szabadon vállalt munkájára, feladatra. Összefüggésekben gondolkodni, valamint pontosan megmagyarázni, folyamatosan tisztán beszélni. Kialakul benne az ok-okozati gondolkodás, helyesen használja a múlt időt, emlékezete tudatosává válik.

Mindezek képessé teszik őt arra, hogy új gondolati struktúrákat fogadjon be.

Most már várja az iskoláskor tanulási formáit.

PROGRAMUNK FELTÉTELRENDSZERE

Személyi feltételek

A csoport munkáját folyamatosan két óvodapedagógus látja el, csúsztatott beosztással és egy pedagógiai munkát segítő dajkával.

ÓVODAPEDAGÓGUSAINK FELADATAI:

- A csoportegység benti és kinti berendezéseinek, tárgyainak kiválasztása.
- Az évi, havi, heti, napi ritmusok folyamatos kidolgozása, a szokásrendszer kiépítése.
- A csoport egységes életmódjának kidolgozása és betartása.
- Különböző tevékenységek megtervezése, előkészítése, levezetése, majd utólagos áttekintése.
- Az óvodai csoport összeállítása pedagógiai szempontok szerint.
- Minden gyermek egyéni megfigyelése és segítése.
- Szülőkkel való közösségi kapcsolat kialakítása és ápolása. Problémák esetén megbeszélés és útkeresés.
- Együttműködés a többi óvodapedagógussal. Gyakorlatvezetés a továbbképzésen lévő óvodapedagógusok számára.
- Aktív részvétel a pedagógiai vezetésben és a kollégákkal való konferencián.
- Együttműködés az orvossal, az iskolával és egyéb szakemberekkel.
- Folyamatos önképzés, továbbképzéseken való részvétel.
- Bekapcsolódás a Waldorf-óvodák regionális, országos és nemzetközi együttműködésébe.

Tárgyi feltételek

Jegyzék az óvoda eszközeiről és felszereléseiről a 2. számú mellékletben található.

ÓVODÁNK KAPCSOLATRENDSZERE

1. Belső kapcsolatok

- Az óvodai beiratkozást megelőzően egy részletes anamnézis kitöltésére kerül sor a szülők részéről, amely alapján a felvételi beszélgetés, a családokkal való megismerkedés zajlik.
- Felvételnél alapvető kérdés, hogy a szülők ismerik-e a Waldorf-pedagógiát, tudják-e milyen közegbe, környezetbe hozzák gyermekeiket.
- Lehetőség van arra, hogy a gyermekek családtól való elszakadása fokozatosan történjen. A gyermek óvodai életbe való bekapcsolódása egy-egy rövidebb időszakkal kezdődik, majd az egész délelőttöt felöleli. Igény szerint, egyénileg alakítjuk a beszoktatást.
- Családlátogatásra kerül sor az új gyermekek érkezésekor, ha igény van rá.
- Nyílt napot tartunk az óvodai életet megelőzően.
- Havonta egy alkalommal szülői esteket tartunk, élő, aktív, pedagógiai témákat érintő ízelítőt adunk az óvodában folyó életről.
- Hetente egyszer fogadóórát tartunk, ahol egyéni, személyre szabott beszélgetés folyik a gyermeket érintő kérdésekről.
- Időszakonként előadásokat, kézimunka délutánokat, beszélgetéseket kezdeményezünk a szülőket érdeklő témákban, esetleg meghívott előadókkal.
- Óvoda építése, szépítése, udvarrendezés, kertészkedés, közös munkák lehetőségek a családokkal való kapcsolat elmélyítésére.

Kuratórium

1. Óvodapedagógusok- kuratórium kapcsolata

Az óvodapedagógusok évente beszámolási kötelezettséggel bírnak a kuratórium felé az év közben elvégzett nevelési munkáról.

2. Szülők- kuratórium kapcsolata

A szülők igény szerint tájékoztatást kérhetnek és kaphatnak a kuratórium munkájáról. A szülők tehetségük szerint támogatják a kuratórium munkáját

Szülői Szék

A szülői közösség évente bízza meg ezzel a tisztséggel három szülőtársát.

Óvoda Szék

A mindenkor felmerülő problémákat igény szerint orvosoljuk. A szülők bizalmát élvező szülői szék tagjai és az óvodapedagógusok és a kuratórium közös munkája az Óvodaszék.

2. Hagyományaink:

- Közös kirándulások.
- Ünnepekre való készülődés.
- Családi tábor

3. Külső kapcsolataink:

- Egészségügyi szakszolgálat: orvos, védőnő, gyermekek évi kétszeri egészségügyi vizsgálatának lebonyolítása.
- Iskolai beiratkozásokat megelőzően tájékoztató jellegű előadások szervezése, meghívott Waldorf-iskolák részvételével.
- Óvodapedagógusok továbbképzése.
- Waldorf Mentor Rendszer.
- Waldorf Óvóképzés/ levelező.
- Waldorf Nappali Képzés
- Waldorf Szövetség.
- Waldorf- Ház (Pedagógiai Szolgáltató Intézet).
- Helyi Önkormányzat.

GYERMEKVÉDELEM

Alapvető nevelési céljai között szerepel óvodánknak a gyermekek védelme. Célirányosan a gyermekek belső világának védelme, ápolása és erősítése annak érdekében, hogy testileg egészséges, lelkiekben szabad, szellemileg alkotó legyen. Képesse váljon arra, hogy környezetét egészségessé tegye.

Civil kezdeményezésünkre jellemző, hogy alulról építkező, szülői erőből létrejövő intézmény. Emiatt elsősorban családokban gondolkodunk, óvodánk kötelékeibe – egységként értelmezve – családokat várunk és fogadunk.

A fennálló hiányok pótlását próbáljuk orvosolni a családok életében. A nagycsaládosok már szinte szükségszerűen rászoruló családok is. Gondolunk a családok önszerveződő, támogatórendszerének kialakítására, támogatására. (egymás gyerekeire vigyázni, ruhagyűjtés, élelem csomag, koma-tál)

Lehetőséget teremteni arra, hogy mint civil szervezet felkarolja a nehezebb sorsú családokat a közvetlen környezetben (pénzbeli juttatás, támogató-szociálháló kiépítése)

Feladataink között szerepel:

- Részletes anamnézis.
- Családlátogatás.
- Napi kapcsolattartás.
- Gyermekek fejlődését követő napló vezetése.
- Egyéni segítségnyújtás megszervezése.
- Előadások megszervezése az egészséges életmód témakörein belül.

ELLENŐRZÉSI, ÉRTÉKELÉSI ALAPELVEK

Tervezés és visszatekintés

A Waldorf-óvoda pedagógusai jelentős időt és munkát szánnak arra, hogy következetesen és állhatatosan megformálják és kidolgozzák a maguk munkájának tervszerű, egyéni keretét, figyelembe véve a napok, hetek ritmusát, a legapróbb rész-mozzanatokat és módszertani lépéseket az egész év folyamán.

Rendszeres visszatekintést végez az óvodapedagógus: mérlegeli, végig gondolja, hogy elképzelései milyen formán váltak valóra.

A visszatekintés több szintre vonatkozik:

- Napra.
- Ünnepszakaszra.
- Gyerekek egyéni fejlődésére.
- Saját napló tapasztalatokról, megfigyelésekről.

Fontos, hogy az óvodapedagógus a gyermek fejlődési szintjét folyamatosan kövesse az óvodaérettség és az iskolaérettség között.

Gyermekmegfigyelés, gyermekmegbeszélés

Már az óvodával való ismerkedés során a szülők részletes leírást adnak, amelyből a várandósság időszakától kezdve a születésen át az óvodába lépésig nyomon követheti az óvodapedagógus a gyermek testi, lelki és szellemi fejlődését. Megismerheti a gyermek szokásait, rokon- és ellenszenveit, félelmeit és örömeit.

A gyermek megnyilvánulásait a mozgásban, a játékban, a rajzban a kibontakozó személyiség első jelzőjeként fogja fel az óvodapedagógus.

Az első találkozástól egy élő, belső képet alakít ki az óvodapedagógus a gyermekről. Ez sose kész, állandóan fejleszhető.

Úgy tekint a gyermekre, mint egy feltett kérdésre, egyre jobban kell értenie, hogy segítse a növekedésben.

Lehetőleg minden este, elalvás előtt maga elé idézi az óvodapedagógus a csoport gyerekeit, hasznos gyakorlat, Ha alszanak rá egyet, a következő napon talán nagyobb intuíciós, improvizatív erővel találhatnak majd egy gesztust segítségül.

Az óvodapedagógusok és a szülők rendszeres beszélgetésein a gyermek mindennapi öltözékén át, táplálkozási, alvási szokásain át, játékáig minden szóba kerül.

Konferencia

Heti visszatekintést, összegzést készítenek az óvodapedagógusok.

Havonta egy alkalommal részletes elemzést és értékelést tartanak az óvodapedagógusok együtt. Ilyenkor rátekintünk a gyermekek fejlődési szintjére, változásokra.

A gyermek megfigyelési tapasztalatokat összegezzük. Testi, lelki állapotrajz részletező és plasztikus kivitelezésben. Közösen éreznek és viselnek felelősséget a gyermekek iránt.

ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

1. A pedagógiai program érvényességi idejének meghatározása

2. A program elfogadása és esetleges módosítására vonatkozó jogosultság:

A nevelőtestület jogosult dönteni.

3. Módosításra sor kerülhet:

- Törvényi változás következtében.
- Gyakorlati alkalmazás során felmerülő változás következtében.
- A partnerközpontúság jegyében a Szülői Szék kezdeményezésére.

4. A program értékelése és felülvizsgálata:

Ha a törvény másképpen nem rendelkezik, legfeljebb 5 évenként szükséges.

5. A program nyilvánosságra hozatalának módja:

Tájékoztatás céljából a program kifüggesztésre kerül az óvodában, illetve elérhető lesz elektronikus úton, az intézmény honlapján.

<p>Intézmény OM - azonosítója:</p> <p>201646</p>	<p>Készítette:</p> <p>.....</p> <p><i>Demeter Éva intézményvezető</i></p>
<p>Legitimációs eljárás - Az érvényességet igazoló aláírások:</p>	
<p>.../2021. (...) határozatszámon elfogadta:</p> <p>.....</p> <p><i>Dr. Trásyné Göntér Ágnes Nevelőtestület nevében</i></p>	<p>Törvényességi rendelkezés miatt módosítva: 2013. augusztus 31. Eredeti, szakértő véleményezte nevelési program. 2010. augusztus 09. Változtatás 2017. szept. 01. Költözés miatt változtatás: 2018. szept. 1. Felülvizsgálat: 2021.03.26.</p>
<p>../2021. (...) határozatszámon jóváhagyta:</p> <p>.</p> <p>.....</p> <p><i>intézményvezető</i></p>	
<p>Egyetértését kinyilvánító:</p> <p>.....</p> <p><i>Fenntartó képviselője</i></p>	
<p>Hatályos a kihirdetés napjától: 2021. március 26.</p>	
<p>A dokumentum jellege: Nyilvános</p>	
<p>Megtalálható: www.csillagberek.hu</p>	
<p>1./2021.Módosított változat (Eredeti példány)</p>	

SZAKIRODALOM

- 137/1996. (VIII. 28.) és 227/ 2009. (XII.26.) számú Kormányrendeletek az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjáról
- Villányi Györgyné: Óvodai programkészítés elmélet és gyakorlata. Országos Közoktatási Intézet. OKKER. 1998.
- Nagy Jenőné — Ranschburg Jenő — Szakács Mihályné — Tárnokiné Joó Ildikó: ÓVI — Óvodavezetési ismeretek. I.—II. Kötet. Raabe, 1999—2000.
- Vekerdy Tamás: Gyerekek, óvodák, iskolák. Saxum Kiadó Kft, 2001.
- A közoktatási törvény Kézirat. Budapest, 2000. OKKER.
- Dr. Szüdi János: Óvoda a közoktatás rendszerében. OKKER Oktatási, Kiadói és ker. Kft. 1997.
- 2012. Waldorf- Óvodapedagógiai Program

1. SZÁMÚ MELLÉKLET

Felvételi anamnézis

1. A gyermek személyi adatai

— A gyermek neve, születési helye és ideje (év, hó, nap), lakhelye.

— Szüleinek neve, születési ideje*, foglalkozása*, telefonszáma (otthon, munkahelyen, ill. mobil), e-mail-címe, napi munkaidő-beosztása.

— Testvéreinek neme, születési éve.

(A *-al megjelölt kérdésekre a válaszadás önkéntes.)

2. Gyermekvárás, szülés, csecsemőévek

— Milyen volt a gyermekjövételének híre (tervezett vagy „váratlan” volt-e a fogantatás; egyéb körülmények)?

— Hogyan fogadta családja érkezésének hírét (férj, nagyszülők, testvérek)?

— Hány hónapig hordta őt édesanyja?

— Milyen volt az áldott állapot, voltak-e rendellenességek?

— Milyenek voltak születési körülményei (az édesapa jelen volt-e, otthoni vagy hagyományos kórházi szülés volt-e; milyen kapcsolat volt a szülésben segédkezőkkel, kórházi személyzettel)?

— Voltak-e rendellenességek születésének folyamatában (elhúzódó szülés, fogó, vákuum, császármetszés, koraszülés, más események)

— Édesanyjával maradt-e vagy újszülött osztályra került?

— Meddig táplálta édesanyja anyatejjel, kapott-e tápszert; mikor tértek át a szokásos étkezésre?

— Hogyan telt első időszaka (sírós vagy nyugodt stb. volt-e a baba; átaludta-e nyugodtan az éjszakát)?

— Fejlődésének melyek voltak a főbb szakaszai (mikor bújt ki az első foga; hány hónaposan állt fel először; mikor mondta ki az első szót)?

— Első 12 hónapjára visszagondolva, milyen kép jut róla eszükbe szüleinek?

3. A kisgyermekkor

- Kivel töltötte a gyermek első 3 évét és miért (édesanyja, nagyszülő, nem családtag)?
- Mikor lett szobatiszta, hogyan zajlott le az átszokás?
- Milyen kisgyermekkorai betegségeket esett át (azok ideje, lefolyása)?
- Milyen jelenlegi egészségi állapota?
- Járt-e bölcsődébe (ha igen, miért, hány éves kortól, milyen volt a beszoktatás, hogy érezte magát)?
- Mikor mondta ki az „én” ill. az „enyém” szót?
- Milyen lakásban élt ebben az időszakban (lakótelep, kertés ház stb.)?
- Hányan és kik laktak egy fedél alatt (milyen volt a kapcsolatok minősége)?
- Ha vannak testvérei, hogyan illeszkedett be közéjük?
- Ha körülötte voltak — a testvéreken kívül — más kisgyermek is, szívesen kapcsolódott-e hozzájuk vagy inkább elmélyedni szeretett?
- Járt-e már korábban óvodába (ha igen, hány éves kortól, milyen volt a beszoktatás, hogy érezte magát: szívesen járt, közömbös volt vagy muszájként élte meg; milyen volt kapcsolata a társakkal és az óvónőkkel)?
- Milyen a közösséghez való viszonya (visszahúzódó, átlagos, vezéregyéniség stb.)?
- Vannak-e állandó játszótársai (ha igen, milyen velük a viszonya)?
- Mit játszik legszívesebben, mivel szeret otthon játszani (építőkocka, baba, autó; rajzolni, festeni, barkácsolni szeret stb.)?
- Mik a kedves/kedvenc játéktárgyai?
- A nyugodtabb vagy a mozgalmasabb játékokat részesíti-e előnyben?
- Mik az alapvető jellemvonásai (szeret-e középpontban lenni; könnyen vagy nehezen teremt-e kapcsolatot; szeret-e beszélni vagy szívesebben hallgat)?
- Milyenek az alvási szokásai (alszik-e délután, mikor alszik el este; milyen álma van; kivel alszik közös szobában)?
- Mely szülői tevékenységekbe kapcsolódik be szívesen, melyektől húzódozik?
- Néző-e tévét (ha igen, szereti-e, mik a kedvenc műsorai, mennyi időt tölt a tévé/videó előtt)?
- Vannak-e számítógépes játékaik (ha igen, mennyit játszik velük)?

- Mik a kedvenc ételei (milyen ételeket részesít előnyben)?
- Hogyan telik egy átlagos napja (ébredéstől lefekvésig)?
- Hogyan zajlik esti lefekvése (szoktak-e mesélni neki este/napközben, könyvből/émlékezetből/kitalált történeteket)?
- Változtak-e lakás- és életkörülményei ezen időszak alatt?
- Hogyan jellemezhető családja (otthonülő, kiránduló, nagy baráti társasággal rendelkező, programokra nyitott, sportos stb.).
- Milyen a kapcsolata a természettel (vannak-e körülötte növények, állatok; szeret-e kertészkedni, virágápolásban segédkezni)?
- Milyen a kapcsolata a környezeti tárgyakkal (vigyáz rájuk, félti őket stb.)
- Milyen tilalmakat fogalmaztak meg számára ebben az időszakban, hogyan reagált azokra?

4. A gyermek alkata

- Hogyan viselkedik a gyermek kisebb, nagyobb gyerekekkel, felnőttekkel?
- Hogyan viseli, ha szülei hosszabb időre magára hagyják?
- Milyen az alaptermészete? Lobbanékony, hevesen reagál, dühössé válik? Elszánt, szívesen birkózik nehézségekkel? Vezérkedésre hajlamos? Csendes, visszahúzódó, félénk? Együtt érző, segítőkész, alkalmazkodó, idegenkedő, szomorkodásra hajló? Vidám, nyüzsgő, nyughatatlan, minden lében kanál? Rövid ideig van türelme a dolgokhoz, igényli a változatosságot? Sok barátja van, társasági ember? Nyugodt, kiegyensúlyozott, nehéz kihozni a sodrából? Ragaszkodik a megszokott dolgokhoz, lassú mozgású? Szereti a hasát, szívesen csipeget az étkezések között is?
- Milyen a haja, szeme színe?
- Milyen testalkatú (vékony, gömbölyded, átlagos felépítésű; alacsony, közepes vagy nyúlánk stb.)?
- Milyenek érzékszervei, testi egészsége (szemüveges, liszt érzékeny stb.)?

5. A jelentkezés indoklása

- Honnan ismerik a szülők Waldorf-pedagógiát, milyen szempontok alapján döntöttek a jelentkezésről; közös elhatározás volt-e ez?
- Milyen elképzeléseik, elvárásaik vannak az óvodával kapcsolatban?

—Mit szeretnének még a gyermekükről elmondani; milyen, a jelenlegi időszakra vonatkozó megjegyzéseket; kiegészítéseket, tájékoztatást kívánnak hozzáfűzni?

Nyilatkozom, hogy a fentiekben közölt adatok nyilvántartásba vételéhez hozzájárulok és kérem azok bizalmas kezelését!

Szülők aláírása, dátum

(Kérjük az anamnézishez a gyermek és a család fényképét csatolni.)

2. SZÁMÚ MELLÉKLET

Jegyzék az óvoda eszközeiről és felszereléseiről

1. Helyiségek

Az egyes helyiségek és az udvarra jellemző adatok (alapterület, belmagasság, légköbméter, belső burkolat, megvilágítás stb.) a hatályos építészeti, egészségügyi, munkavédelmi és tűzvédelmi jogszabályzatok tartalmazzák.

Eszközök, felszerelések	Mennyiség	Megjegyzés
Csoportszoba	1	
Óvónői szoba	1	
Gyermeköltöző	1	
Gyermekmosdó	3	Egy helyiségen belül
WC	3	Egy helyiségen belül
Zuhany	1	Egy helyiségen belül
Kiszolgáló helyiségek		
Felnőtt öltöző	1	
Melegítőkonyha	1	
Felnőtt WC, mosdó	1	
Óvónői WC, mosdó, zuhany	1	
Játszóudvar		
Kerti pad	1	
Kötelek, gyűrűk		
Homokozó és tartozékai	1	

2. Bútorzat és egyéb berendezési tárgyak

Csoportszoba

Gyermekszék	27
Gyermekasztal	8
Sötétítőfüggöny	4
Csipkefüggöny	4
Játéktartó szekrény, polc	6
Felnőtt szék	4
Szeméttároló	1
Táblatartó	1
Adventi/búzás tálat, tartó polc	3
Játéktároló kosarak	30
Vizes állvány- fém lavórral	1
Fektetők, szivacsok	Gyermek létszám szerint
Ágyneműk, takarók	Gyermek létszám szerint

Óvónői iroda	
Íróasztal és szék	3—3
Könyvespolc	2
Íratszekrény	1

Gyermeköltöző

Öltözőpad	4
Ruhatároló fogas	25
Csizmáspolc	1

Gyermekmosdó és WC

Törölközőtartó	25
Fali polc	1
Fogkefe, fogmosó pohár	Gyermek létszám szerint

3. Tisztálkodási és egyéb felszerelések

Tisztálkodó szerek	Gyermek létszám szerint	Szappantartó, körömkefe
Konyhai textíliák		konyharuha, kötény
Textil szalvéta	2 garnitúra	Gyermeklétszám szerint
Törölköző	3 garnitúra	Gyermeklétszám szerint

4. Felnőtt munkavégzéshez szükséges eszközök

Vasaló	1
--------	---

Vasalóállvány	1	
Takarítóeszközök	3 garnitúra	
Kerti munkaeszközök	1-1	Gereblye, lombseprű, seprű, ásó, kapa, lapát, locsolókanna (gyerekméretben is)
Hűtőgép	1	
Porszívó	1	
Melegítő konyhai eszközök	1	Létszám szerint
Mosogatógép	1	

5. A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök

<u>Ének, zene, énekes játékok eszközei:</u> xilofon, furulya, gyermek hangszerek		Program szerint
<u>Értelmi képességeket és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök:</u> ásványok, kristályok, termések, csigák, kagylók, kövek, gyökerek, farönkök, ágak, gallyak		Program szerint
<u>Abrázoló tevékenységet fejlesztő anyagok, eszközök:</u> táblák, ecsetek, 3 színű akvarellfesték, színes gyapjú, gyapjútáblák, méhviaszgyurma és -kréta, ollók		Gyermeklétszám szerint
<u>A természeti- emberi-tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok:</u> Waldorf babák, kötött állatok, babaházi bútorok, babakocsi, bölcső, kiságy, babakonyhai eszközök,		Program szerint
<u>A munka jellegű tevékenységek eszközei:</u> fűrész, kalapács, reszelő, kézi furdancs, faragókés, satupad		Program szerint

6. Egészség- és munkavédelmi eszközök

Étel mintavételes-készlet	5
Mentőláda	1
Gyógyszeres szekrény (zárható)	1
Tűzoltó készülék	1

3. SZÁMÚ MELLÉKLET

Mi a Waldorf-óvoda?

(Alapelvek és kritériumok a név-használat és minőség gondozás irányában)

- A Waldorf-óvodapedagógus munkájának alapja Rudolf Steiner antropológiája, „Általános embertanának” ismerete – különös tekintettel a kisgyerekkor sajátosságaira. A pedagógus törekedjen ezek folyamatos elmélyítésére, gyakorlati megélésére és alkalmazására, vegyen részt továbbképzéseken.
- A pedagógiai munka a Waldorf-óvodapedagógiai Program (1997) (2012. javított) és az arra épülő, Waldorf-pedagógiai szakértők által elfogadott/szakértett Helyi Program szerint folyik.
- A Waldorf-óvodai csoport délelőtti életét két szakképzett óvodapedagógus együttes munkája kíséri. A csoportvezető óvodapedagógusnak legyen felsőfokú óvodapedagógusi végzettsége, valamint a Nemzetközi Szövetség a „Waldorf Steiner Kisgyermekkorai Nevelésért” és a Magyar Waldorf Szövetség által elismert Magyar Waldorf Óvodapedagógus Képzés tanúsítványa. A csoport másik óvodapedagógusának legyen állami képesítése, a Waldorf-óvodapedagógusi képesítést pedig alkalmazásától számított 5 éven belül szerezzék meg. Az óvoda délutáni működésének személyi és szakmai feltételeit, a 4-es számú melléklet ajánlásait szem előtt tartva a Helyi Programban meghatározott pedagógiai szempontok szerint, a pedagógusok a fenntartókkal egyeztetve alakítják ki.
- Az óvoda pedagógiai vezetését az együtt dolgozó óvodapedagógusok közössége, az Óvónői Konferencia látja el. A feladatokat megosztja. Az Óvónői Konferencia felel a nevelés minőségének fejlődéséért, az óvodavezető ellátja az óvoda vezetését. A Fenntartóval együtt felel a működés törvényességéért.
- „Minden nevelés önnevelés” mondja Rudolf Steiner. A Waldorf-óvodapedagógus folyamatosan fejleszti önmagát, egyénileg és a konferencia munkán belül is. Együttműködik más Waldorf-intézményekkel regionális, országos és nemzetközi szinten.
- Minőség gondozás területén a Waldorf-óvodák követik a Magyar Waldorf Óvodák közös ajánlását, melyet a Magyar Waldorf Szövetség elismer. Ezzel összehangolva kidolgozzák saját önellenőrzési rendszerüket.
- A működtetésben törekednek a tudatosságra, átláthatóságra. A szülőkkel folyamatos kapcsolatot ápolnak, nyitottak és együttműködnek velük a gyerekek érdekében, átláthatóságra törekszenek.
- Igyekeznek a nyilvánosságban dolgozni, a Waldorf-pedagógia értékeit megosztani, és a kulturális életben tevékenykedni.

Nevelési alapelvek:

- A gyerekek között a legfontosabb az óvodapedagógus belső magatartása, hitelessége.
- Mivel a gyerek nem tud nem utánozni, az óvodapedagógusnak jó mintát kell adnia, a gyerekek között tudatosan kell jelen lennie.

- Az óvodapedagógus törekedjen megismerni a gyerek fejlődésének szakaszait.
- Az óvodapedagógus tisztelje a gyerek egyéniségét.
- Az óvodapedagógus készítse elő a megfelelő környezetet, melyben a gyerek bizalommal ismerheti meg a világot, annak erkölcsi oldalát.
- Az óvodapedagógus fordítson figyelmet a mozdulatok helyes használatára a ritmikus játékokban.
- Az óvodapedagógus segítse a gyerek kreativitását.
- A Waldorf-óvoda vegyes csoportokkal működik.
- A nap, a hét, a hónap és az év ritmusai egymásra épülnek, áthatják egymást, a hétköznapi történések időnként ünnepekké emelkednek a Waldorf-óvodában.
- A Waldorf-óvoda fontosnak tartja a szabad játékot, ezzel segítve a szociális kapcsolatok kiépítését.
- A Waldorf-óvoda egyszerű, természetes játékokat használ, melyek segítik a képzelőerő kibontakozását.
- A természettel való kapcsolatot ápolja a Waldorf-óvoda, elősegítve ezzel a gyermekben a világra való rácsodálkozást és hálaérzetet.
- Az úton járás a fontos, nem a megérkezés, ezért a Waldorf-óvoda nem az eredményért dolgozik.
- A Waldorf-óvodában fontos az anyanyelvi nevelés, mint minden egyéb területen ebben is az utánzás a kulcs, nem javítgatják a gyerekeket, csak jó mintát adnak.
- A kisgyerek számára a valódi tapasztalatok és kapcsolatok a fontosak, ezeket nem a média által kaphatja meg, szüksége van az emberre, mint hídra a világ felé.

4. SZÁMÚ MELLÉKLET

Waldorf-óvodánk szervezete, működése

1. Óvodai nyitva tartás

Óvodánk napi legalább 8 órás nyitva tartással működik. A Waldorf-pedagógia a kisgyermek igényeihez igazodva ideálisnak tartja, hogy a délelőtti óvodai tartózkodás után a gyermek visszatérhessen személyes élete színterére, a jól megszokott családi otthonba. Szükség. és igény esetén az óvoda lehetővé teszi, hogy a gyermekek délután is az óvodában tartózkodhassanak.

A pedagógiai program szerinti szünetek ideje alatt az óvoda zárva tart. A szünetek munkanapjai az óvodapedagógusok számára nevelés nélküli munkanapok: a szünetekben látják el nevelésen felüli egyéb munkaköri feladataikat, illetve veszik igénybe rendes szabadságukat.

2. Kötelező alkalmazotti létszám, munkakörök, a munkakörök betöltéséhez szükséges szakképzettségek

A WOP által meghatározott feltételeknek maximálisan eleget teszünk. Lásd. Az óvoda személyi feltételei c. résznél.

Intézményvezető

Az intézményvezető 2014. június 01-jétől rendelkezik a munkakör betöltéséhez szükséges végzettségekkel.

Az intézményvezetői munkakörre előírt kötelező óra-kedvezményrel Waldorf-óvodák, így a mi intézményünk sem él, az ebből adódó bérmegtakarítás kiegyenlíti a dajka munkakör helyett elvárt óvodapedagógus bérezéséből adódó többlet munkabért.

Óvodapedagógusok

A Waldorf-pedagógia alapvetően fontosnak tekinti, hogy a nevelő munka mellett a gyerekek maguktól a pedagógusoktól kapják meg a gondoskodás minden formáját. Az „anyai” gondoskodást, gondozást a Waldorf-óvodában az óvodapedagógus tudatosan magára vállalja, ez meghatározó része nevelői tevékenységének, a gyerekekkel való kapcsolatának. A csoport munkáját folyamatosan és egy időben két óvodapedagógus látja el. Az óvodában elkülönült dajka munkakör nincs, a dajkai feladatokat a pedagógusok egymás között megosztva végzik.

Egyéb munkakörök, technikai létszám

Óvodánk egy csoporttal működik, fenntartója a Csillagberek Waldorf Alapítvány. Az óvoda működésével felmerülő nem pedagógiai feladatok egy részét (pl. gondnoki, karbantartói, gazdasági, adminisztrációs, ügyintézési tevékenység) a fenntartó látja el a szülői közösség aktív személyes közreműködésével.

3. Az óvodapedagógusi munkakör sajátosságai

Kötelező óraszám

Az óvodapedagógusok kötelező gyerekek között töltendő óraszama heti **32** óra. A napi teljes munkaidőből fennmaradó részt az óvodapedagógusok napi esetmegbeszéléssel és a következő nevelési napra történő előkészületekkel töltik.

Munkaköri feladatok

Részletesen lásd. Óvodapedagógusaink feladata c. részben.

Az óvodapedagógusok a feladatokat egymás között megosztva, illetve együttesen végzik. A munkaköri többletfeladatokat a pedagógusok a nevelési időszakokban munkaidejükön felül, illetve az óvodai szünetek nevelés nélküli munkanapjaira ütemezetten végzik, a túlmunka elszámolása az óvodai szünetekkel biztosított.

4. Gyermekétkeztetés

A Waldorf-óvodánkban a pedagógiai elvekkel összhangban hangsúlyos, hogy a reggelit az óvodapedagógusok és a gyerekek közösen készítik el, és az így elkészült ételeket fogyasztja mindenki a reggeli étkezésein. Az ételek ennek megfelelően egyszerűen elkészíthető, húsmentes, gabona alapú ételek. A családi, közös főzéshez ezért megfelelő és elegendő, az óvoda melegítőkonyhája és a szárazélelmiszerek tárolására alkalmas pincéje. A nemzetközi Waldorf-óvodai gyakorlatnak megfelelően kifejezetten ajánlott, hogy lehetőség szerint a konyha és a foglalkoztató egy légtérben, egymással közvetlen fizikai kapcsolatban legyen kialakítva, elősegítve ezzel is a gyermekcsoport szabad térbeli kapcsolódását a főzési tevékenységekhez.

5. Óvodai jogviszony sajátosságai

A szülők, gyerekük beíratásával a Waldorf-pedagógiát tudatosan választják. Ezáltal sajátosan megjelenik a civil szektorbeli intézményfenntartói tevékenységben való részvétel követelménye (közhasznú cél támogatása adománnyal és személyes közreműködéssel). Az óvoda működtetése és fenntarthatósága érdekében szoros együttműködés és támogatás alakul ki a szülői közösség és az intézmény között, amelytől jogi szempontból elhatárolódik az óvodai nevelés: a gyermek és óvoda köznevelési jogviszonya közvetlenül nem kapcsolható össze a fenntartó tevékenységével és támogatásával.

6. Önigazgatás, szervezet

A Waldorf-óvodák Rudolf Steiner által megfogalmazott három alapelve épülnek: öngazgatás, demokratikus-republikánus elv, funkcionális hármas tagozódás.

Az óvoda pedagógusai alkotják az Óvónői Kollégiumot (nevelő testületet), amelynek keretében közösen döntenek a pedagógiai munkát érintő kérdésekben, például a gyerekefelvétellel, a gyerekek nevelésével és az óvodai jogviszonnal kapcsolatos kérdésekben. Az intézményvezető a jogszabályok szerinti egyszemélyi felelősséggel tartozik az óvoda vezetéséért.

Az óvodánk fenntartója a Csillagberek Waldorf Alapítvány szülői kezdeményezésre alapított nonprofit civil szervezet. A mindenkori szülői közösség támogatásával működő fenntartó és az óvoda kapcsolatában domináns és hangsúlyos az együttműködés, az óvoda működése, mint közös cél szolgálatában. A fenntartói tevékenységet a szülői közösség a civil szervezetekről szóló jogszabályok keretei között látja el önkéntes személyes közreműködés vállalásával és az intézményfenntartói cél anyagi támogatásával. Fontos az óvoda működését érintő feladatokban a szülői részvétel. A fenntartói-óvodai közös testületekben a szülői jelenlét szabályozott jogviszony (önkéntes jogviszony, megbízás) keretében, az óvoda szakmai és szervezeti önállóságának megtartásával történik.

Óvodánk egy gyermekcsoporttal működik. A gyerek- és alkalmazotti közösség létszáma lényegesen kevesebb a jogi szabályozás modelljét adó, több csoportos óvodákétól, a közösségi szervezet és működés kevésbé tagolt, a kapcsolattartás családián közvetlen, a nevelés személyi és tárgyi feltételei is eltérőek.

Az intézmény szervezetének és működésének alapelvei a helyi sajátosságoknak megfelelően valósulnak meg. Az óvoda működése, mint közös cél érdekében az intézmény és a fenntartó egymással szorosan együttműködik, jogosítványait rendeltetésszerűen és a Waldorf-pedagógiai elvekkel összhangban gyakorolják. Az óvoda szervezeti és működési szabályzata határozza meg sajátos felépítésünket, így különösen: a fenntartóval való együttműködést, a feladat- és felelőség-megosztást, az intézményvezetői jogkörök ellátását, az egyszemélyi és közösségi döntés és felelőség területeit.

7. Szülői szerepkör

A Waldorf-óvoda így a mi intézményünk is szülői elhatározásból jött létre. A szülői munka azonban nem ér véget az óvoda elindításával, mivel mi partnerként tekintünk a szülőkre. A rendszeres szülői estek alkalmat adnak az eszmecserére, a tapasztalatok megosztására, a fontosabb életkori problémák közös megértésére, feldolgozására. A szülők eleven kapcsolatot ápolnak az óvodapedagógusokkal és egymással, ennek révén olyan szociális közeg jön létre, amely segíti a mindennapos gondok megoldását és nagyobb krízisek alkalmával is, támogatást nyújthat a bajba kerülőknek. Ezen közvetlen emberi kapcsolattartás elengedhetetlen feltétele a gyerekek nevelésének, a közös felelőség tudatos kialakításának. A szülők bevonása az óvodai élet szervezésébe szintén erősíti az elkötelezettséget, és lehetővé teszi a szülők számára a pedagógiai folyamatokba történő betekintést.

A szülői közösség sajátos szerepköre az intézményfenntartói feladatok ellátása: a fenntartó szervezet az alapító okiratában meghatározott intézményfenntartói cél pénzügyi támogatásával és személyes részvétellel a szülők biztosítják az óvoda személyi és tárgyi feltételeit, a működéshez szükséges forrásokat. Lényegesnek tekintjük a fenntartói feladatellátás megkülönböztetését és elhatárolását a hagyományos óvodai szülői szerepkörtől.

8. A Magyar Waldorf Szövetség és a Waldorf Ház Pedagógiai Intézet szerepe

A Magyar Waldorf Szövetség a tagságába tartozó magyarországi Waldorf-óvodák és fenntartóik közös tevékenységével ellátja az alternatív Waldorf-óvodapedagógiai Programhoz kapcsolódó feladatokat, a Waldorf-pedagógia általános név- és minőségvédelmét, és a Waldorf-intézmények, intézményfenntartók érdekképviselését. Állásfoglalásokkal és ajánlásokkal segíti az intézmények feladatellátását, továbbá a fenntartásában működő pedagógiai-szakmai szolgáltató intézet (Waldorf Ház) útján országos pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat nyújt a Waldorf-pedagógia területén.